

WOJEWÓDZTWO BIELSKIE

W 40-LECIU PRL

WOJEWÓDZKI
URZĄD
STATYSTYCZNY
W BIELSKU-BIAŁEJ

Bielsko-Biała maj 1984

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

- Kreska /-/ - zjawisko nie wystąpiło
- Zero /0/ - zjawisko istniało, jednakże w ilościach mniejszych od liczb, które mogły być wyrażone uwidocznionymi w tablicy znakami cyfrowymi; np. jeżeli produkcja wyrażona jest w tysiącach ton / w liczbach całkowitych /, znak 0 oznacza, że produkcja w danym przypadku nie osiągnęła 0,5 tys.t.
- Kropka /./ - zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych
- Znak /x/ - wypełnienie pozycji ze względu na układ tablicy, jest niemożliwe lub niecelowe
- "W tym" - oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

tys.	=	tysiąc
mln	=	milion
zł	=	złoty
szt	=	sztuka
t	=	tona
km	=	kilometr
ha	=	hektar
km ²	=	kilometr kwadratowy
l	=	litr
cd	=	ciąg dalszy
dok.	=	dokończenie

WOJEWÓDZKI URZĄD STATYSTYCZNY
W BIELSKU-BIAŁEJ

Do wyjątkowego
użytku adresata

W 292. 161

**WOJEWÓDZTWO BIELSKIE
W 40-LECIU PRL**

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

PRZEWODNICZĄCY

mgr Florian Boja

CZŁONKOWIE

mgr Aleksander Gandor

mgr Józefa Gęga

mgr Barbara Gruszczyk

dr Danuta Jańczak-Tabaszewska

inż. Aleksandra Lorek

mgr Barbara Łuszczak

Anna Łysoń

mgr Anna Malinowska-Drag

SEKRETARZ

mgr Helena Swoboda

OKŁADKĘ PROJEKTOWAŁ

art. plastyk Stefan Jackowski

REDAKCJA TECHNICZNA

Andrzej Musiał

PRZEDMOWA

Utworzone w 1975 roku Województwo Bielskie odgrywa ważną rolę w życiu społeczno-gospodarczym kraju, zwłaszcza w zakresie produkcji przemysłowej, rolniczej oraz turystyki i wypoczynku.

Omówienie tych podstawowych funkcji województwa poświęcona została niniejsza publikacja wydana z okazji 40-to lecia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Starano się w niej zbilansować dotychczasowe osiągnięcia i przedstawić podstawowe tendencje rozwojowe województwa.

Publikacja "Województwo Bielskie w 40-to leciu PRL" oraz "Roczniki Statystyczne woj. Bielskiego" wydawane nieprzerwanie od 1975 roku stanowią ważne źródła informacji o województwie.

D y r e k t o r

Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego
w Bielsku-Białej

mgr Florian Boja

Bielsko-Biała, maj 1984 r.

SPIS TREŚCI

	<u>Str.</u>
-PRZEDMOWA	3
CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA WOJEWÓDZTWA	5
Ochrona środowiska	13
Ludność	16
Zatrudnienie	25
Przemysł	31
Budownictwo	44
Inwestycje	49
Rolnictwo i leśnictwo	54
Transport	67
Handel wewnętrzny	71
Usługi	77
Gospodarka komunalna i mieszkaniowa	80
Szkolnictwo i wychowanie	85
Kultura i sztuka	87
Ochrona zdrowia	90
Turystyka.Wypoczynek	92
Warunki bytu ludności	97
WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU	107

CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA WOJEWODZTWA

Z dniem 1 czerwca 1975 r. wprowadzono 2-stopniowy podział administracyjny kraju. Jedną z nowo powstałych jednostek administracyjnych było województwo bielskie, utworzone z części terenów należących do województwa katowickiego i krakowskiego. W skład województwa weszły z dawnego województwa katowickiego powiaty: bielski /bez miasta Czechowice-Dziedzice oraz gmin Bestwina i Ligota/, cieszyński /bez gminy Zebrzydowice/: z województwa krakowskiego powiaty: oświęcimski /bez miasta Brzeszcze i gminy Jawiszowice/, suski /bez miasta i gminy Jordanów oraz gminy Bystra-Sidzina/, wadowicki, żywiecki oraz miasto i gmina Chełmek z dawnego powiatu chrzanowskiego.

Województwo bielskie swym zasięgiem terytorialnym obejmuje 54 jednostki administracyjne tj. 7 miast, 11 miasto-gmin oraz 36 gmin. Długość granic województwa wynosi 424 km, z tego: - z województwem katowickim 160 km, krakowskim 84 km, nowosądeckim 30 km i z CSRS 150 km. Pod względem obszaru województwo bielskie jest najmniejsze w kraju. Jego powierzchnia wynosi 3704 km², z czego na tereny miejskie przypada 576,4 km², a na wiejskie 3127,6 km². Powierzchnia województwa stanowi 1,2% powierzchni kraju.

Środowisko geograficzne województwa charakteryzuje się dosyć dużym zróżnicowaniem. Obszar cechuje urozmaicone ukształtowanie powierzchni, występują tu od południa pasma górskie Beskidów Zachodnich przechodzące poprzez Pogórze Karpackie w Kotlinę Oświęcimską. Rozpiętość hipsometryczna wynosi od 210 m n.p.m. w Kotlinie Oświęcim-

-skiej do 1725 m n.p.m. w beskidzkim masywie Babiej Góry. Województwo leży w górnych dorzeczach Wisły i jest zasobne w wodę. Występują tu również bogate zasoby wód podziemnych, oraz wody zmineralizowane.

Pod względem złóż surowców mineralnych, województwo nie jest zbyt bogate. Występują tutaj surowce budowlane jak: kamienie drogowe, budowlane, skały wapienne, kruszywo naturalne i inne.

Dwie trzecie powierzchni województwa stanowią tereny górzyste lub podgórskie, co pociąga za sobą określone warunki klimatyczno-glebowe, istotne dla charakteru gospodarki rolnej. Klimat jest przeważnie górski lub podgórski, odznaczający się stosunkowo dużymi wahaniami temperatury, krótkim okresem wegetacyjnym, dużą liczbą dni pochmurnych, oraz znacznymi opadami atmosferycznymi, zwłaszcza w porze letniej /lipiec/.

Gleby województwa należą do słabszych w kraju. Występują tu głównie mało urodzajne gleby górskie, w dolinach rzecznych mady piaszczyste i nieco lepsze gleby brunatne i bielcowe. Przeważają gleby IV i III klasy bonitacyjnej /45,1% i 25,0% obszaru użytków rolnych/, pozostała część stanowią gleby najniższej jakości, zaliczone do V/18,8% i VI/10,3% klasy. Lasy stanowią 37,0% powierzchni województwa i występują w rejonie południowym, głównie na terenach górzystych. Rejon ten o niepowtarzalnych walorach naturalnych i klimatyczno-krajobrazowych predystynowany jest do pełnienia funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej i turystycznej w skali krajowej.

Istniejąca sieć osadnicza nie jest równomierna, ponieważ rozwój jej był uwarunkowany zróżnicowaniem fizjograficznym i gospodarczym. Sieć tą można podzielić na kilka grup. Pierwszą grupę stanowią koncentracje miejskie /głównie aglomeracje bielska/ o dominujących funkcjach przemysłowo-mieszkańciowych. Charakteryzują się dużym udziałem starej zabudowy mieszkaniowej oraz dużym stopniem zdekapitalizowanych

zakładów przemysłowych. Drugą grupę tworzą obszary stanowiące bezpośrednie zaplecze miast, zurbanizowane, zamieszkałe przez chłoporobotników. Na obszarach tych występuje duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych i rozproszenie zabudowy, co utrudnia prawidłowe kształtowanie układu osadniczego, a także wyposażenie w usługi i infrastrukturę techniczną.

Trzecią grupę osadniczą tworzą obszary o przewadze funkcji rolniczej, położone na północy województwa, charakteryzujące się także rozdrobnieniem gospodarstw rolnych, oraz nieco mniejszym rozproszeniem zabudowy. Grupa ta koncentruje się głównie wzdłuż tras komunikacyjnych oraz cieków wodnych. Ostatnią grupę osadniczą stanowią rejony Beskidu Śląskiego i Żywieckiego na południu województwa. Sieć osadnicza jest tu uwarunkowana elementami środowiska geograficznego, stąd osadnictwo ma charakter zabudowy dolin, z tendencją do rozproszonej zabudowy po zboczach. W latach 1946 - 1983 ludność województwa wzrosła z 510,0 tys. do 857,4 tys. osób, przy czym dynamika przyrostu ludności, jak również jej terytorialne rozmieszczenie były znacznie zróżnicowane. Wyraźny przyrost ludności nastąpił przede wszystkim w mieście wojewódzkim oraz w pozostałych miastach. Mimo znacznego wzrostu ludności miejskiej, nadal odsetek ludności miejskiej kształtuje się na poziomie nieco niższym niż w skali kraju. Województwo bielskie należy do województw o wysokim wskaźniku gęstości zaludnienia wynoszącym 231 osób na km², prawie 2-krotnie wyższym od krajowego. Chociaż potencjał ludzi województwa jest stosunkowo duży, to jednak województwo odczuwa brak siły roboczej. Wskaźnik zasobów siły roboczej na koniec 1983 roku wynosił 58,4% i kształtował się na poziomie zbliżonym do krajowego. Natomiast wskaźnik aktywności zawodowej ludności wynosi 54,8 na 100 ludności w wieku zdolności do pracy. W końcu 1983 roku liczba zatrudnionych w gospodarce narodowej poza rolnictwem

wynosiła 275,2 tys. osób, z tego 267,7 tys. w gospodarce uspołecznionej i 7,5 tys. w gospodarce nie uspołecznionej.

Województwo bielskie należy do grupy województw, których charakter wyraźnie określają warunki środowiska przyrodniczego. Mimo, że w założeniach planu zagospodarowania przestrzennego województwa przyjęto jako dominującą funkcję rekreacyjną, a w dalszej kolejności rolniczą i na ostatnią przemysłową - to realizacja tych założeń kształtuje się odwrotnie. Wiodącą funkcją w dochodzie narodowym wypracowanym przez województwo oraz podstawowym czynnikiem dynamizującym rozwój społeczno-gospodarczy jest przemysł. Na drugim miejscu znajduje się rolnictwo a na trzecim rekreacja. Produkcja przemysłowa skierowana jest przede wszystkim na rynek wewnętrzny oraz na eksport. Na terenie województwa bielskiego zlokalizowanych jest wiele przedsiębiorstw o ważnym znaczeniu dla gospodarki narodowej. Wchodzi one w skład grupy gałęzi przemysłowych, których rozwój wyznacza ogólne tempo produkcji przemysłowej województwa, a zwłaszcza dotyczy to przemysłu maszynowego, chemicznego i lekkiego. Struktura gałęziowa przemysłu w ostatnim okresie uległa znacznym przeobrażeniom. Tradycyjnie dominujący przemysł lekki, wyspecjalizowany w zakresie włókiennictwa i wyrobów skórzano-obuwniczych, obecnie zajmuje dalsze miejsca, natomiast na czoło wysunął się przemysł elektromaszynowy. W przemyśle tym zdecydowanie przeważają takie branże jak: przemysł samochodowy /rozwinięty dzięki uruchomieniu Fabryki Samochodów Małolitrażowych/, budowy maszyn i aparatów elektrycznych oraz maszyn włókienniczych. Równolegle z przemysłem elektromaszynowym rozwija się nowoczesny przemysł chemiczny, nastawiony głównie na produkcję kauczuków, tworzyw sztucznych oraz farb i lakierów. Wyroby tylko 3-ch gałęzi stanowią obecnie ponad 64% wyrobów produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa, z czego na przemysł elektromaszynowy przypada 28,5%, na

przemysłu lekkiego 22,8% oraz na przemysł chemiczny 12,8%.

Duża specjalizacja tych 3-ech gałęzi ma odbicie w wysokim udziale ich wyrobów w produkcji krajowej. Województwo bielskie daje prawie 7% krajowej produkcji przemysłu lekkiego, 3,5% produkcji przemysłu elektromaszynowego, 4,7% produkcji przemysłu chemicznego. Najwięcej zakładów przemysłowych koncentruje się w Bielsku-Białej, zakłady te wytwarzają ponad 50% wartości produkcji przemysłowej województwa.

Drugą ważną funkcją województwa jest funkcja rolnicza, chociaż funkcja ta z uwagi na warunki przyrodnicze, strukturalne jak i demograficzne jest bardzo złożona. Warunki glebowo-klimatyczne i fizjograficzne znacznie ograniczają możliwość rozwoju rolnictwa zwłaszcza rolniczego wykorzystania ziemi.

Dominującą rolę w rolnictwie województwa bielskiego odgrywa sektor gospodarki nieuspołecznionej, we władaniu którego znajduje się 90,3% użytków rolnych. Indywidualne rolnictwo cechuje bardzo duże rozdrobnienie /w grupie obszarowej do 2 ha znajduje się prawie 70% wszystkich gospodarstw, powyżej 5 ha zaledwie 6% gospodarstw/.

Niekorzystnym zjawiskiem charakteryzującym rolnictwo województwa bielskiego jest również duży ponad 90% udział chłopo-robotników, wśród posiadaczy gospodarstw rolnych. Występuje w związku z tym feminizacja zawodu rolnika i przeciążenie kobiet pracą na roli.

Pomimo wspomnianej specyfiki i stosunkowo niewielkiego obszaru pod uprawy rolne, województwo uczestniczy więcej niż proporcjonalnie w procesie żywienia swojego społeczeństwa. Na 1 mieszkańca województwa przypada 22 ary użytków rolnych, a w kraju 52 ary. Oznacza to, iż na 1 mieszkańca województwa przypada 42% użytków rolnych w stosunku do średniej krajowej, a potrzeby województwa pokrywane są własną produkcją w około 70%.

Przemysł rolno-spożywczy w województwie bielskim pomimo wyraźnego

niedoinwestowania cechuje wysoki stopień koncentracji produkcji. Jego udział w produkcji krajowej w 1982 r. wynosił 2,2% a jego wartość 10,7% ogólnej wartości produkcji przemysłowej województwa. Przemysł ten reprezentowany jest przez wszystkie branże, z wyjątkiem chłodniczej.

Kolejną funkcją charakteryzującą województwo to funkcja rekreacyjno-wypoczynkowa. Województwo bielskie obok rozwiniętego przemysłu posiada tereny około dwóch trzecich obszaru województwa rekreacyjno-turystyczne o niepowtarzalnych walorach klimatyczno-krajobrazowych. Te walory stanowią, że województwo bielskie jest jednym z centrów krajowego ruchu wycieczkowo-wozowego o znacznej bazie dla wypoczynku, turystyki i sportów zimowych. Szacunkowe dane świadczą o tym, że na jego terenie przebywa rocznie około 10 mln turystów, co ponad 10-krotnie przekracza liczbę miejscowej ludności. Silny wpływ na rozwój turystyki tego regionu wywiera czynnik natury społecznej, wynikający z bliskiego sąsiedztwa mocno zurbanizowanego województwa katowickiego, którego potężała ludzki posiada wielkie zapotrzebowanie na różne formy turystyki i rekreacji. Województwo dysponuje stosunkowo silnie rozwiniętą turystyczno-wypoczynkową bazą noclegową, liczącą łącznie około 40 tys. miejsc /bez kolonii i obozów młodzieżowych oraz nie zarejestrowanych kwater prywatnych/. Jednakże na obszarze województwa występują znaczne dysproporcje między intensywnie zagospodarowanym Beskidem Śląskim, a niedoinwestowanymi - również atrakcyjnymi terenami Beskidu Żywieckiego. Dysproporcje te wywołują wiele niekorzystnych zjawisk, stwarzających trudności we właściwym zaspokojeniu popytu turystycznego. Innym niekorzystnym zjawiskiem tego środowiska naturalnego pogarszającego jego walory są zakłady przemysłowe, które swą działalnością produkcyjną zanieczyszczają to środowisko, głównie w postaci zanieczyszczeń powietrza i wód.

Znaczenie tych niepowtarzalnych walorów rekreacyjnych województwa wymaga dokonania wielu poczyniń w kierunku racjonalnego jego rozwoju. Mimo tych niekorzystnych zjawisk w działalności turystycznej, posiadanie tak znacznych terenów rekreacyjnych oraz bliskość sąsiedztwa najbardziej zurbanizowanych obszarów sprawiają, że województwo bielskie jest i pozostało tradycyjnym, ważnym rejonem turystycznym przede wszystkim dla mieszkańców aglomeracji przemysłowych. Oznaczać to będzie, że w województwie bielskim, cechującym się zróżnicowaną wewnętrzną strukturą funkcjonalną, turystyka w dalszym ciągu pozostanie funkcją równorzędną w stosunku do funkcji przemysłowej i rolniczej.

W ślad za rozwojem demograficznym i gospodarczym w 40-to leciu PRL nastąpił również w województwie rozwój infrastruktury społecznej, chociaż rozwój ten w ostatnich trzech latach uległ pewnemu zahamowaniu. Na podkreślenie zasługuje rozwój budownictwa mieszkaniowego zarówno uspołecznionego jak i prywatnego oraz budownictwa typu rekreacyjnego. Rozwój uspołecznionego budownictwa mieszkaniowego koncentruje się w ośrodkach miejskich, zwłaszcza w Bielsku-Białej i pozostałych miastach województwa, zaś budownictwo prywatne na wsi i peryferiach miast. Wysokie walory krajoznawcze województwa, pomoc Państwa, oraz zapotrzebowanie na turystykę i wypoczynek, stworzyły duże zainteresowanie ludności miejscowej i sąsiednich województw budownictwem prywatnym. Zainteresowanie ludności rekreacją i wypoczynkiem, stworzyło nowe zjawisko w postaci budownictwa rekreacyjnego. Na terenach górskich powstało wiele obiektów zarówno zakładowego oraz prywatnego budownictwa typu letniskowego, w wyniku czego wieś województwa bielskiego zmieniła swoje oblicze. W miejsce dawnych chat powstały piękne, wielokondygnacyjne budynki mieszkalne. W ślad za rozwojem budownictwa mieszkaniowego następował również rozwój w pozostałych dziedzinach życia społecznego zwłaszcza w han-

---

dlu i gastronomii, oświacie, nauce, kulturze i zdrowiu. Dalszym warunkiem wszechstronnego rozwoju województwa i pełnienie wyznaczonych funkcji, będzie nadanie odpowiedniej rangi infrastrukturze technicznej, zwłaszcza realizacji zadań takich jak: zaopatrzenie w wodę, gospodarka ściekowa, wszystkie rodzaje komunikacji, system paliwowo-energetyczny oraz zagospodarowanie tras turystycznych. Realizacja tych zamierzeń winna wiązać się ściśle z rozwojem infrastruktury społecznej, spośród której w warunkach województwa bielskiego węzłowe znaczenie ma budownictwo mieszkaniowe oraz sieć placówek ochrony zdrowia, handlu, oświaty i kultury.

OCHRONA ŚRODOWISKA

Na proces degradacji środowiska naturalnego na obszarze województwa bielskiego największy wpływ ma niewątpliwie przemysł. Zagrożenia, jakie on niesie, wynikają w zasadzie z emisji zanieczyszczeń do atmosfery i odprowadzania ścieków do rzek. Największe niebezpieczeństwo stanowi emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych przez miejscowy przemysł. Emisja zanieczyszczeń pyłowych do atmosfery w 1975 r. wynosiła 133,4 tys. ton, a w 1982 r. 91,1 tys. ton, zaś emisja zanieczyszczeń gazowych w 1975 r. 54,4 tys. ton a w roku 1982 - 59,3 tys. ton. Powoduje to występowanie lokalnych zagrożeń o dużym natężeniu. W rejonie Oświęcimia w 1982 r. na 1 km² emisja zanieczyszczeń pyłowych wynosiła 2639 ton, a gazowych 1146 ton natomiast w rejonie Bielska na 1 km² emisja zanieczyszczeń pyłowych wynosiła 30 ton, a gazowych 148 ton. Niebezpieczeństwo jest tym groźniejsze, że w strukturze zanieczyszczeń duży udział ma dwutlenek siarki SO₂, jedna ze szczególnie groźnych trucizn wytwarzanych ubocznie przez przemysł. Główne źródła emisji tego związku stanowią procesy spalania węgla kamiennego, zawierającego znaczne ilości siarki.

Różnorodny i skoncentrowany przemysł województwa odprowadza olbrzymie ilości ścieków. Składają się na nie wody wykorzystane w procesach produkcyjnych, a więc obciążone różnymi związkami chemicznymi częstokroć o dużej toksyczności. Zanieczyszczenia oddziałują szczególnie niekorzystnie na środowisko wodne - na powierzchni rzek tworzą się olbrzymie ilości piany, która odcinając dostęp tlenu

atmosferycznego do wody hamuje procesy jej samoczyszczenia. Zrzut ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzonych do wód powierzchniowych w 1975 r. wynosił 174,3 mln m³, a w 1982 r. 155,3 mln m³. Procesowi oczyszczania poddano w 1975 r. 62,6 mln m³, a w 1982 roku 80,4 mln m³, zaś nie oczyszczono w 1975 r. 34,4 mln m³, a w roku 1982 - 18,4 mln m³ głównie z powodu niedostatecznej liczby oczyszczalni bądź ich nadmiernego przeciążenia lub nieodpowiedniego stanu technicznego. Wśród stu miast w kraju o dużej skali zagrożenia środowiska ściekami znajdują się również Oświęcim, Bielsko i Żywiec. W 1982 r. z rejonu Oświęcimia odprowadzono do wód powierzchniowych 33,1 mln m³ ścieków oczyszczonych i 5,0 mln m³ nie oczyszczonych, z rejonu Bielska 29,9 mln m³ ścieków oczyszczonych i 0,4 mln m³ nie oczyszczonych, zaś z rejonu Żywca 11,9 mln m³ ścieków oczyszczonych oraz 3,1 mln m³ nie oczyszczonych.

NIKTÓRE DANE O OCHRONIE ŚRODOWISKA

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1982
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej /mln m ³ /	256,6	276,0	273,7
produkcyjne ^a /poza rolnictwem i leśnictwem	147,8	128,7	118,1
rolnictwa i leśnictwa ^b /.....	50,5	77,7	86,9
gospodarki komunalnej ^c /.....	58,3	69,6	68,7
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód powierzchniowych	174,3	157,3	155,3
wody chłodnicze	77,3	60,3	56,5
ścieki wymagające oczyszczania..	97,0	97,0	98,8
oczyszczone	62,6	79,5	80,4
nie oczyszczone	34,4	17,5	18,4
Zakłady ^d /uciążliwe dla czystości powietrza atmosferycznego /stan w dniu 31 XII/	25	24	23
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:			
pyłowych	22	20	19

NIEKTÓRE DANE O OCHRONIE ŚRODOWISKA /dok./

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1982
gazowych	.	3	3
Zanieczyszczenia z zakładów przemysłowych zatrzymane w urządzeniach redukcyjnych:			
pyły /tys.ton/	358,4	351,9	329,8
gazy /tys.ton/	.	102,0	95,1
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń:			
pyłowych /tys.ton na rok/.....	133,4	115,5	91,1
gazowych /tys.ton na rok/.....	54,4	56,5	59,3
Odpady nagromadzone na zakładowych hałdach i w stawach osadowych w tys. ton /stan w dniu 31 XII/...	8774,7	9197,6	9980,0
Odpady wytworzone w ciągu roku w tys. ton	987,5	990,4	984,9
wykorzystane gospodarczo	633,0	686,8	620,2
unieszkodliwione	1,2	8,3	0,5
składowe na naziemnych i podziemnych wysypiskach, hałdach oraz w stawach osadowych własnych i obcych	353,3	295,3	364,2
Nakłady inwestycyjne /ceny bieżące/ na:			
ochronę środowiska /mln zł/.....	112,2	34,5	223,6
gospodarkę wodną /mln zł/.....	272,1	782,2	1014,6

a/ Z ujęć własnych łącznie z wodami kopalnianymi użytymi do produkcji. b/ Nawadnianie i napełnianie stawów rybnych. c/ Wodociągi komunalne, pobór wód na ujęciach przed włączeniem do sieci. d/ Zakłady przemysłowe emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

LUDNOŚĆ

STAN I ROZMIESZCZENIE

W latach 1946-1983 ludność województwa bielskiego w jego dzisiejszych granicach wzrosła z 509,9 tys. do 857,4 tys. osób na koniec roku 1983 a więc o 68,2%. W tym samym czasie liczba ludności w kraju wzrosła o 55,4%. Szczególnie szybki wzrost występował w latach 1960-1965 oraz 1975-1979 kiedy to średnio rocznie przybywało w województwie 10,2 tys. mieszkańców. Rozwój ludności województwa przedstawia niżej zamieszczone zestawienie:

LUDNOŚĆ

Stan w dniu 31...II

WYSZCZEGÓLNIENIE	1946 ^a	1955	1965	1975	1979	1983
Ludność w tys.	509,9	601,0	698,0	779,3	820,6	857,4
w tym w miastach	159,2	218,1	273,9	332,0	390,8	418,5
w tym w %	31,2	36,3	39,2	42,8	47,6	48,8
Ludność na 1 km ²	138	162	186	210	222	231
a/ Stan w dniu 14.II.						

Ludność miast wzrastała szybciej od ludności ogółem : ze stanu 159,2 tys. w roku 1946 do 418,5 tys. osób w roku 1983, czyli przeszło 2,6 krotnie. Ponieważ ludności na wsi przybyło tylko 25,1% wskaźnik urbanizacji / mierzony odsetkiem ludności miejskiej / wzrósł z 31,2% w roku 1946 do 48,8% w roku 1983. Proces rozwoju miast w województwie bielskim jest wolniejszy od przeciętnej kra-

Jowej gdzie wskaźnik urbanizacji wynosił 37,5% w roku 1946 i wzrósł do 59,7% w roku 1983. Pomimo słabszego zurbanizowania gęstość zaludnienia województwa bielskiego była niemal 2-krotnie wyższa od krajowej w całym okresie powojennym. W roku 1946 na 1 km² przypadało 138 osób /w kraju 77/ zaś w 1983 roku 231 osób / w kraju 118/. Stan ten jest odbiciem dużej gęstości zaludnienia wiejskich terenów województwa, która zdecydowanie przekracza przeciętną gęstość zaludnienia kraju - chociaż dystans ten ciągle się zmniejsza. Wśród miast najwyższym zagęszczeniem mieszkańców odznaczało się w 1946 r. miasto Bielsko-Biała z 986 osobami na 1 km². Utraciło ono swój pryzmat na skutek zmian administracyjnych przeprowadzonych w latach siedemdziesiątych i obecnie przoduje Andrychów 2045 osób na 1 km². Najniższy wskaźnik wśród miast miała Wisła 68 osób na 1 km² w roku 1975 i 103 osoby na 1 km² w roku 1983. Poziom ten przekraczają i to kilkakrotnie niektóre gminy jak na przykład: Szczyrk z 485 osobami na 1 km².

RUCH NATURALNY I WĘDRÓWKOWY

Przeciętnie w latach 1975-1983 zawierano w województwie około 7 tysięcy małżeństw rocznie osiągając w roku 1978 najwyższą wielkość 7457 zawartych związków / czyli 9,3 na tysiąc mieszkańców /. W roku 1983 zawarto 6952 małżeństwa co dało 8,2 na tysiąc mieszkańców, czyli współczynnik niższy od przeciętnej krajowej wynoszącej 8,4 na 1000 mieszkańców. Liczba urodzeń systematycznie rosła od stanu 14,9 tys. w roku 1975. do 16,7 tys. w roku 1983. Najwyższy wskaźnik urodzeń zanotowano w 1979 roku, bo aż 20,3 urodzeń na 1000 mieszkańców. W opisywanym okresie wskaźnik urodzeń na wsi był wyższy niż w mieście. Przykładowo w 1975 roku wynosił 19,5 na wsi i 18,7 w mieście, zaś w roku 1983 odpowiednio 20,6 i 18,5. Spośród miast województwa

bielskiego najwyższy wskaźnik urodzeń w roku 1975 zanotowano w Żywcu 38,7 i Chełmku 28,2 zaś w roku 1983 w Chełmku 26,4, Makowie Podhalańskim 22,7. Wśród gmin najwięcej urodzeń na 1000 mieszkańców wykazały w roku 1975 Przeciszów 26,1 i Wadowice 24,0. Najniższy współczynnik urodzeń w 1975 r. wystąpił w mieście Zator 10,1 zaś w 1983 r. w mieście Wilamowice 12,7. W latach 1975-1983 systematycznie malał wskaźnik zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych z poziomu 25,4 w roku 1975 do 18,7 w roku 1983 co jest wynikiem korzystniejszym od przeciętnej krajowej wynoszącej 19,3.

Niższy wskaźnik zgonów niemowląt notowano na wsi niż w mieście w roku 1975 odpowiednio 25,2 oraz 25,7 zaś w roku 1983 - 17,8 i 19,7. Inaczej kształtuje się ta wielkość w skali kraju, gdyż do roku 1982 większy wskaźnik zgonów niemowląt występował na wsi niż w mieście.

Liczba zgonów w latach 1975-1983 systematycznie rośnie co jest związane z ogólnym wzrostem liczby ludności, jednak współczynnik zgonów nie wykazuje systematycznych zmian i utrzymuje się na stałym i niższym od przeciętnej krajowej poziomie. Jest to wynikiem ciągle "młodej" struktury ludności województwa.

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

WYSZCZEGÓLNIENIE	Małżeń- stwa	Urodze- nia	Zgony		Przy- rost natural- ny
			ogółem	w tym niemo- włąt _a /	
Województwo .. 1975 a	7014	14946	6961	380	7895
b	9,1	19,3	8,8	25,4	10,3
1979 a	7389	16502	7140	316	9362
b	9,1	20,3	8,8	19,2	11,5
1983 a	6952	16673	7728	311	8945
b	8,2	19,6	9,1	18,7	10,5

a/ w przeliczeniu na 1000 urodzeń żywych

Współczynnik przyrostu naturalnego kształtował się w analizowanym okresie zawsze na poziomie wyższym od przeciętnej krajowej - najwyższy był w roku 1979 i wynosił 11,5%. W roku 1983 współczynnik przyrostu naturalnego był również wysoki i wynosił 10,5%, podczas gdy średnia krajowa wyniosła 10,2%. Najwyższym przyrostem naturalnym w roku 1975 legitymował się Żywiec 25,3% i miasto Chełmek 21,6% zaś najniższym gmina Koszarawa 1,4% oraz miasto Zator 2,8%. Najwyższy przyrost naturalny w roku 1983 zanotowano w mieście Chełmku 21,2% i gminie Osiek 17,1% natomiast najniższy w mieście Wilemowice 2,0%. Wieś województwa bielskiego charakteryzuje nieco wyższy współczynnik zgonów niż w mieście, co związane jest z większym udziałem ludności w wieku powyżej 60 lat, oraz zdecydowanie wyższy / w roku 1983 o 2,1% / współczynnik urodzeń. W rezultacie przyrost naturalny na wsi był wyższy niż w mieście i przykładowo wynosił w roku 1975 10,4% na wsi oraz 9,9% w mieście zaś w 1983 r. odpowiednio 11,1% i 9,9% przy czym jak widać różnica ta powiększa się.

RUCH WĘDRÓWKOWY LUDNOŚCI

L A T A	Napływ	Odpływ	Saldo ruchu wędrownego
Województwo 1975	17418	15369	+ 2049
1979	18644	18238	+ 406
1983	14046	14173	- 127

Wzrost liczby ludności województwa odbywał się nie tylko poprzez przyrost naturalny lecz również w wyniku ruchów wędrownych ludności. Najwyższe dodatnie saldo migracji zanotowano w roku 1975 kiedy wyniosło ono +2049 osób. W kolejnych latach przyływ ludności maleł a nawet w roku 1978 oraz 1983 wystąpiło ujemne saldo migracji.

Przez cały okres istnienia województwa saldo migracji w miastach było dodatnie i wahało się od +5197 osób w 1980 roku do +1913 osób w roku 1983, a największe przyrosty liczby mieszkańców z tytułu ruchu wędrownego osiągała stolica województwa.

STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA

STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983	1975=100
Ludność ogółem	779,3	820,6	857,4	110,0
mężczyźni	376,1	397,9	415,9	110,6
kobiety.....	403,2	422,7	441,5	109,5
kobiety na 100 mężczyzn.	107,2	106,2	106,2	99,0

Udział kobiet w ludności ogółem spadł z 51,7% w 1975 r. do 51,5% w roku 1983. Wskaźnik feminizacji mierzony liczbą kobiet przypadających na 100 mężczyzn zmniejszył się ze 107,2 do 106,2. Mniej korzystnie kształtuje się sytuacja w przedziale wieku 18-29 lat, gdzie w roku 1975 na 100 mężczyzn przypadało 98,7 kobiet w tym w mieście 102,0 a na wsi zaledwie 95,9. W roku 1983 w tym samym przedziale wieku odznaczającym się największą skłonnością do zawierania małżeństw wskaźnik feminizacji wyniósł 99,1, lecz zróżnicowanie pomiędzy miastem a wsią zwiększyło się - w miastach współczynnik feminizacji wynosił 109,5 zaś na wsi 90,2.

LUDNOŚĆ MIAST I WSI WOJEWÓDZTWA WEDŁUG WIEKU

GRUPY WIEKOWE	1975		1979		1983	
	Razem	w tym miasta	Razem	w tym miasta	Razem	w tym miasta
	w tysiącach					
Ogółem	779,3	332,0	820,6	390,8	857,4	418,5
0 - 2	42,0	16,7	46,6	21,9	48,7	22,8
3 - 6	50,7	19,6	57,8	27,3	62,5	31,2
7 - 14	102,0	38,6	100,8	43,4	108,6	50,8
15 - 19	73,9	28,6	69,7	32,2	63,4	30,0
20 - 24	79,1	38,5	75,0	36,7	68,0	31,0
25 - 59	322,4	147,3	364,2	183,2	392,3	202,0
60 i więcej	109,2	42,7	106,5	46,1	113,9	50,5

W roku 1975 w wieku żłobkowym i przedszkolnym było 92,7 tys. dzieci, czyli 11,9% ogółu ludności. W wieku szkoły podstawowej było 102,0 tys. dzieci /tj. 13,1%/, ludności dorosłej /w wieku 15-59 lat/ było 475,4 tys. osób, tj. 61,0% zaś w starszym wieku /powyżej 60 lat / było 109,2 tys. osób, czyli 14,0% ogółu ludności. Na wsi mieszkało 57,4% ludności województwa lecz niejednakowo kształtował się ten udział we wszystkich grupach wieku. W wieku do 19 lat i powyżej 60 lat na wsi mieszkało 61,3% ogółu mieszkańców województwa a w wieku 20 - 59 jedynie 53,7%. W latach 1975 - 1983 liczba ludności w województwie wzrosła o 10,0% i w tym samym tempie wzrosła liczba ludności dorosłej. Dwukrotnie szybciej wzrosła liczba dzieci w wieku 0 - 6 lat a wolniej bo o 6,4% wzrosła liczba dzieci w wieku 7 - 14 lat, zaś najmniej bo o 4,3% przybyło ludności w wieku starszym, tj. powyżej 60 lat. W rezultacie w roku 1983 w wieku 0 - 6 lat było 13,0% ludności, w wieku szkoły podstawowej 12,6%, ludności dorosłej /15 - 59 lat/ 61,1% a osób starszych 13,3% ogółu mieszkańców województwa.

Na wsi mieszkało 51,2% mieszkańców lecz w przedziale wieku 20-59

lat jedynie 48,5% - wystąpiły więc w ostatnich latach dwie niekorzystne demograficzne tendencje na wsi: odpływ do miast ludności w wieku samodzielnego prowadzenia gospodarstw rolnych oraz zmniejszanie się wśród pozostałej na wsi ludności w wieku 18 - 29 lat udziału kobiet.

LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM
Stan w dniu 31.XII.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność				Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	ogółem	w wieku			
		produkcyjnym	przedprodukcyjnym	poprodukcyjnym	
r - razem k - kobiety	w tysiącach				

Ogółem

1975	r	779,3	445,0	238,8	95,5	75
	k	403,2	220,7	117,1	65,4	83
1979	r	820,6	477,4	245,8	97,4	72
	k	422,7	237,8	120,2	64,7	78
1983	r	857,4	500,6	257,4	99,4	71
	k	441,5	245,8	126,0	69,7	80

w tym miasta

1975	r	332,0	203,1	91,6	37,3	63
	k	173,4	101,9	44,8	26,7	70
1979	r	390,8	237,9	110,9	42,0	64
	k	204,0	120,8	54,2	29,0	69
1983	r	418,5	251,4	122,9	44,2	66
	k	219,1	127,1	60,1	31,9	72

Przy ogólnym wzroście ludności w latach 1975 - 83 o 10,0% liczba ludności w wieku produkcyjnym /kobiety 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lata/ wzrosła o 12,5%, w wieku przedprodukcyjnym wzrosła o 7,8% zaś poprodukcyjnym o 4,1%. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 71 osób w wieku nieprodukcyjnym. Obciążenie ludnością w wieku nieprodukcyjnym na wsi jest o wiele wyższe niż w mieście nawet pomimo

spadku bezwzględnej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG ŹRÓDEŁ UTRZYMANIA.

L A T A WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność	Utrzymujący się	
		ze źródeł poza- rolniczych	z rolnictwa
		w tysiącach	w procentach
Ogółem 1970	737,4	81,2	18,8
1978	809,2	88,0	12,0
Miasta 1970	299,5	94,8	5,2
1978	380,8	96,8	3,2
Wieś 1970	437,9	71,9	28,1
1978	428,4	80,2	19,8

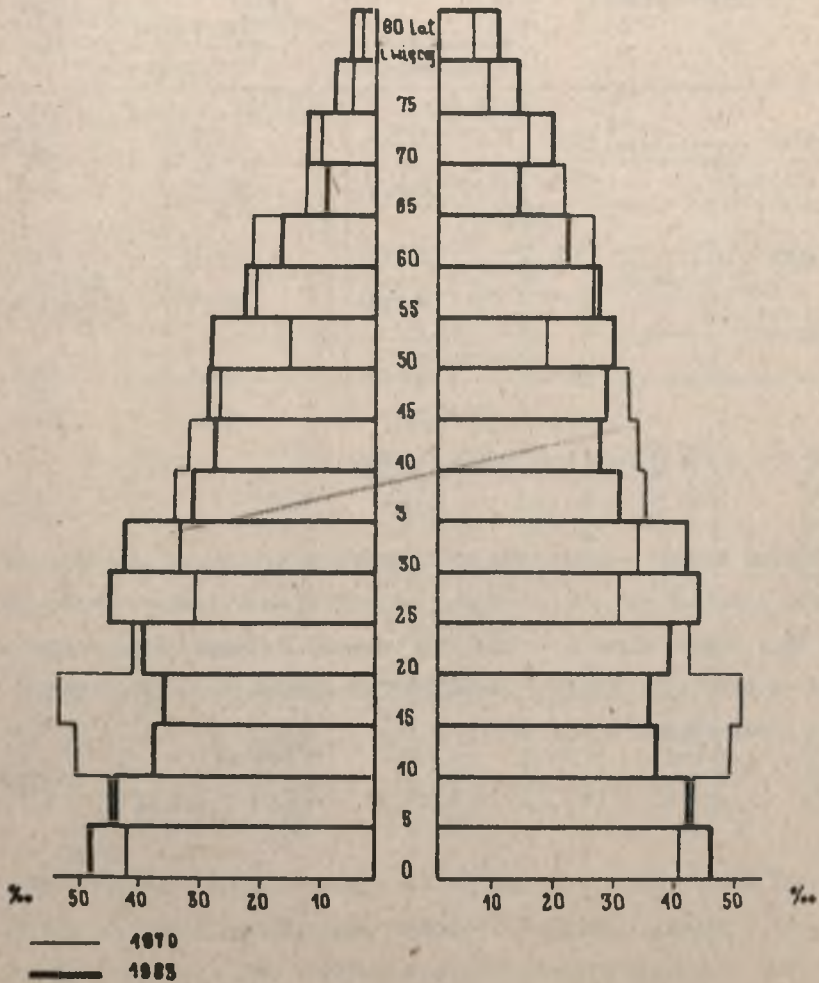
Ź r ó d ł o : dane NSP 1970 r. i 1978 r.

Według danych z dwóch ostatnich spisów powszechnych udział lud - ności utrzymującej się ze źródeł pozarolniczych wzrósł z 81,2% do 88,0% . Pomimo stosunkowo niskiego stopnia zurbanizowania wojewódz - twa /w roku 1978 47,1% / jedynie 19,8% mieszkańców wsi utrzymuje się z rolnictwa.

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU NA 1000 LUDNOŚCI

MĘŻCZYŹNI

KOBIETY

ZATRUDNIENIE

Zatrudnienie w gospodarce uspołecznionej województwa wzrosło w latach 1975-1978 ze stanu 290,4 tys. do 293,2 tys. osób, a w następnych latach zaznaczył się spadek liczby zatrudnionych do stanu 267,7 tys. osób w roku 1983. Nie jest to związane ze spadkiem wielkości zasobów siły roboczej, które wzrosły w latach 1975 - 1983 o 55,6 tys. osób.

Duży i ciągle rosnący jest udział kobiet w ogólnej liczbie zatrudnionych. W roku 1975 udział ten wynosił 45,8% a do roku 1983 wzrósł do poziomu 48,5%. Województwo bielskie charakteryzuje wyższy odsetek zatrudnionych kobiet w porównaniu z przeciętną krajową. Dla porównania w roku 1975 w kraju odsetek kobiet wśród pracujących wynosił 42,3% zaś w 1983 roku 43,7%. Niektóre działy gospodarki są szczególnie sfeminizowane. Przykładem mogą tu być oświata i wychowanie, gdzie wśród pracujących jest 81,0% kobiet, ochrona zdrowia i opieka społeczna z 78,3% kobiet oraz handel z 77,7% kobiet.

W opisywanym okresie lat 1975 - 1983 nastąpił spadek zatrudnienia w sferze produkcji materialnej łącznie o 35,7 tys. osób. W tym samym czasie wzrosło zatrudnienie w sferze poza produkcją materialną o 12,9 tys. osób czyli o 31,0%.

Spośród czterech podstawowych działów sfery produkcji materialnej największy spadek zatrudnienia wystąpił w przemyśle - o 29,1 tys. osób oraz w budownictwie o 6,8 tys. osób. Odmienna sytuacja miała miejsce w handlu, gdzie zatrudnienie wzrosło o 1,7 tys. osób, przy czym przyrost ten w całości przypada na lata 1981 - 1983.

Udział zatrudnionych w przemyśle spadł z 55,2% ogółu zatrudnionych w gospodarce uspołecznionej w roku 1975 do 49,0% w roku 1983 co daje wskaźnik 153 zatrudnionych w przemyśle na 1000 ludności /przeciętna krajowa wynosi 125/.

W sferze poza produkcją materialną najwyższy wzrost zatrudnienia zanotowano w ochronie zdrowia i opiece społecznej o blisko 49% oraz w oświacie i wychowaniu o 37,0%. W tych dwóch działach, zatrudnionych jest łącznie 64,8% pracujących poza sferą produkcji materialnej.

ZATRUDNIENIE W GOSPODARCE USPOŁECZNIONEJ^{a/}
Stan w dniu 31 XII.

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983	1975=100
Ogółem	290437	290437	267667	92,2
Sfera produkcji materialnej	248856	244056	213204	85,7
w tym:				
Przemysł	160361	157236	131215	81,8
Budownictwo	23507	20265	16732	71,2
Transport i łączność.	21038	21353	20935	99,4
Handel	22890	22637	24566	107,3
Sfera poza produkcją materialną	41581	46381	54463	131,0
w tym:				
Oświata i wychowanie.	14172	15336	19421	137,0
Ochrona zdrowia i opieka społeczna.....	10671	12849	15896	148,9

a/ Pracownicy pełnozatrudnieni /łącznie z sezonowymi i dorywczo zatrudnionymi/ oraz niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy.

PRACOWNICY PEŁNOZATRUDNIENI W GOSPODARCE USPOŁECZNIONEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

L A T A DZIAŁY GOSPODARKI NARODOWEJ	Ogółem	w tym z wykształceniem			
		wyższym	police- alnym i średnim zawodo- wym	średnim ogólno- kształ- cącym	zasad- niczym zawo- dowym
	w tys. osób	w procentach			
Ogółem					
1975	280,6	4,4	16,2	4,4	28,1
1979	277,8	5,8	19,8	4,9	30,1
1983	251,8	7,5	23,4	5,1	30,1
Sfera produkcji materialnej					
1975	241,2	2,7	13,5	3,7	31,0
1979	235,5	3,5	16,8	4,1	33,7
1983	203,5	4,2	20,1	4,3	34,6
w tym:					
Przemysł ...					
1975	158,0	2,8	13,1	2,9	32,9
1979	153,8	3,6	16,2	3,2	35,9
1983	126,5	4,4	19,4	3,5	36,1
Budownictwo.					
1975	22,9	3,4	12,3	3,1	27,7
1979	19,8	4,9	15,4	3,8	30,4
1983	15,9	5,5	17,2	3,2	31,9
Transport ..					
1975	20,5	0,8	9,5	6,4	24,0
1979	20,6	1,4	13,2	6,9	27,8
1983	20,1	1,6	18,1	6,6	32,3
Handel					
1975	21,8	1,7	18,1	6,9	35,2
1979	20,9	2,3	21,9	8,1	35,8
1983	22,7	2,9	25,8	7,7	36,6
Sfera poza pro- dukcją material- ną					
1975	39,4	15,0	32,8	8,6	10,1
1979	42,2	18,4	36,7	9,1	9,8
1983	48,3	21,2	37,2	8,6	11,2

W roku 1975, spośród 280,6 tys. pełnozatrudnionych w gospodarce społecznej 4,4% posiadało wykształcenie wyższe, 16,2% policealne i średnie zawodowe, 4,4% średnie ogólnokształcące oraz 28,1% zasadnicze zawodowe. Ciągle jeszcze 47,0% zatrudnionych nie miało wykształcenia ponadpodstawowego. Rozmieszczenie wykwalifikowanej siły roboczej było nierównomierne. W sferze produkcji materialnej na 1000 pracowników 199-ciu miało wykształcenie przynajmniej średnie podczas gdy w sferze poza produkcją materialną aż 564 - ech. W latach 1975 - 1983 wzrosła o 51,8% liczba zatrudnionych z wykształceniem wyższym i o 24,6% z wykształceniem średnim. Spadła natomiast o 3,7% liczba pracowników z wykształceniem zawodowym oraz o 35,2% liczba pracujących o wykształceniu podstawowym i niższym. Widoczne jest przesunięcie pracowników w kierunku grup o wyższym wykształceniu. W roku 1983 w sferze produkcji materialnej na 1000 pracowników było 286 osób z wykształceniem przynajmniej średnim zaś w sferze poza produkcją materialną już 670.

PRACOWNICY PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI W GŁÓWNYM MIEJSCU PRACY W GOSPODARCE USPOŁECZNIONEJ
Stan w dniu 31 X 1977r./Dane spisu kadrowego/

GRUPY WIEKOWE	Ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety
			w odsetkach	
Ogółem	287180	132979	100,0	100,0
w wieku:				
17 lat i mniej	1370	823	0,5	0,6
18 - 19	15033	7075	5,2	5,3
20 - 24	45513	25265	15,9	19,0
25 - 29	49782	23429	17,3	17,6
30 - 34	33853	15748	11,8	11,9
35 - 39	32753	15154	11,4	11,4
40 - 44	33109	15019	11,5	11,3
45 - 49	31382	13726	10,9	10,3
50 - 54	23008	10006	8,0	7,5
55 - 59	12635	4570	4,4	3,5
60 - 64	5040	1129	1,8	0,8
65 - 69	2337	668	0,8	0,5
70 lat i więcej	1365	367	0,5	0,3

Z przeprowadzonego w październiku 1977 roku spisu kadrowego obejmującego pracowników gospodarki uspołecznionej wynika, że spośród ogółu pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy połowa nie przekroczyła jeszcze 34 roku życia. Świadczy to o "młodej" strukturze wieku zatrudnionych w województwie bielskim - choć również 3,1% zatrudnionych miało powyżej 60 lat. Największa grupa zatrudnionych to ludzie w wieku 25-29 lat którzy stanowią 17,3% ogółu. Dla kobiet szczyt aktywności zawodowej przypada w wieku 20 - 24 lat ; w tym przedziale wieku znajduje się 19,0% ogółu zatrudnionych kobiet.

RUCH ZATRUDNIANYCH W GOSPODARCE USPOŁECZNIONEJ

WYSZCZEGÓLNIENIE		1975	1979	1983
a- przyjęcia do pracy w osobach				
b- zwolnienia z pracy w osobach				
c- współczynnik przyjęć w %				
d- współczynnik zwolnień w %				
Ogółem	a	64532	52734	48109
	b	59571	57375	51347
	c	22,4	17,5	16,8
	d	19,6	18,0	16,5
w tym:				
Przemysł	a	27282	26225	20342
	b	26207	29149	24851
	c	16,3	15,3	13,2
	d	14,4	15,9	15,2
Budownictwo	a	8053	5312	4041
	b	9157	7004	4117
	c	31,8	24,2	23,8
	d	35,6	31,7	23,7
Transport i łączność....	a	7079	3911	4087
	b	6854	3901	5388
	c	32,4	18,1	17,5
	d	30,8	17,4	22,9
Handel	a	6479	1422	4778
	b	5340	5133	4524
	c	30,2	18,7	17,7
	d	23,0	14,1	13,5
Oświata i wychowanie....	a	2046	2004	3068
	b	2488	1587	1905
	c	14,8	14,1	17,7
	d	17,5	10,3	8,4
Ochrona zdrowia i opie-	a	2107	2472	4059
ka społeczna	b	2089	1944	3583
	c	18,8	18,7	25,1
	d	17,9	13,8	19,3

W roku 1975 saldo ruchu zatrudnionych w gospodarce społeczno-nej wynosiło +5,0 tys. osób /różnica między przyjęciami a zwolnieniami/, podobna sytuacja utrzymywała się do 1977 roku. Od roku 1978 liczba zwolnień przekracza liczbę przyjęć do pracy a największy odpływ zatrudnionych z gospodarki społeczno-nej wystąpił w roku 1982, kiedy to saldo ujemne wynosiło 11,9 tys. osób. Charakterystyczne jest również, że od roku 1978 w sferze produkcji materialnej liczba zwolnień przekracza liczbę przyjęć do pracy, natomiast w sferze poza produkcją materialną ciągle od roku 1975 saldo ruchu zatrudnionych jest dodatnie.

Ogólnie można stwierdzić, że ruch zatrudnionych maleje, co jest tendencją korzystną - a obrazują to zmniejszające się współczynniki przyjęć i zwolnień. Jednak i w roku 1983 na 1000 zatrudnionych przypadło 168 zwolnień i 165 przyjęć do pracy. Spośród najważniejszych działów gospodarki społeczno-nej najwyższy ruch zatrudnionych notujemy w budownictwie oraz w ochronie zdrowia i opiece społecznej, gdzie w 1983 roku na 1000 zatrudnionych przypadło odpowiednio 475 oraz 444 zmiany miejsca pracy. Najniższa fluktuacja kadr występuje w oświacie i wychowaniu, gdzie na 1000 zatrudnionych przypada rocznie 261 zmian miejsca pracy.

Liczba skierowanych do pracy przez urzędy zatrudnienia wzrosła w latach 1975-1983 dwukrotnie do stanu 44,5 tys. osób. Wolnych miejsc pracy przybywało wraz z rozwojem województwa od 1,8 tys. na koniec 1975 roku do 10,7 tys. na koniec roku 1983. Najwyższą liczbę wolnych miejsc pracy zanotowano w lipcu 1983 roku, kiedy to w urzędach zatrudnienia zgłoszonych było 14373 miejsca pracy. Nie było kłopotu ze znalezieniem miejsca pracy dla poszukujących zatrudnienia. Na jednego poszukującego przypadło w 1975 roku 89 zaś w 1983 roku 105 wolnych miejsc pracy.

PRZEMYSŁ

W procesie rozwoju gospodarczego Polski na przestrzeni 40-lecia, skierowanego na intensyfikację rozwoju przemysłowego, istotne znaczenie miały zmiany strukturalne przemysłu zachodzące na terenie województwa bielskiego. Struktura ponoszonych nakładów inwestycyjnych determinowała przeobrażenia, które spowodowały, że obecnie województwo bielskie należy do grupy najbardziej uprzemysłowionych regionów kraju. Przesłankami rozwoju przemysłu przetwórczego w województwie były znajdujące się na tym terenie mniej lub bardziej rozwinięte ośrodki przemysłowe, zasoby siły roboczej, brak ważniejszych surowców naturalnych oraz polityka gospodarcza kraju, której celem był szybki wzrost ekonomiczny poprzez rozwój przemysłu. Do tradycyjnych gałęzi przemysłu na terenie województwa należy przemysł włókienniczy, którego szybki rozwój nastąpił już w XVIII wieku. Od tego okresu datuje się mechanizacja przemysłu włókienniczego przyczyniająca się do powstania przemysłu maszynowego wytwarzającego urządzenia do włókiennictwa. Na przełomie XIX i XX wieku przemysł włókienniczy zatrudniał najwięcej pracowników i był jednym z ważniejszych ośrodków tej gałęzi przemysłu w Polsce.

W pierwszych latach po II wojnie światowej przemysł regionu charakteryzował się dużą liczbą drobnych i rozproszonych terytorialnie zakładów głównie włókienniczych. Znaczna część posiadanej przez nie majątku trwałego pochodziła sprzed I wojny światowej i była w poważnym stopniu zniszczona na skutek działań wojennych ostatniej wojny. W pierwszych powojennych latach skoncentrowano się na uru -

chomieniu istniejących zakładów produkcyjnych. Realizacja zadań planu 6-letniego polegała również głównie na rozbudowie i modernizacji funkcjonujących już zakładów przemysłowych. W tym okresie powstają Zakłady Metali Lekkich w Kętach pozostające do dziś jedynym na terenie województwa ośrodkiem przemysłu metali nieżelaznych. Dopiero w trakcie realizacji pierwszego planu 5-letniego nastąpiły wraz z szybkim rozwojem przemysłu zmiany strukturalne w przemyśle. Datujące się od 1956 roku najwyższe tempo produkcji w przemyśle elektro-maszynowym spowodowało szybki rozwój tej gałęzi w latach następnych. Przemysł elektromaszynowy, będący nośnikiem postępu technicznego stał się gałęzią wiodącą w województwie. W latach siedemdziesiątych decydującą rolę w jej rozwoju odegrała budowa Fabryki Samochodów Małolitrażowych, która w roku 1978 osiągnęła projektowaną zdolność produkcyjną /16,7 tys. sztuk samochodów miesięcznie/.

Wzmoczone tempo industrializacji województwa było charakterystyczne dla tego okresu. Realizowano szereg ważnych zadań inwestycyjnych. Odnowienie parku maszynowego przeprowadzono m.in. w takich zakładach jak: Andrychowska Fabryka Maszyn "Ponar" - Andrychów, Fabryka Pił i Narzędzi w Bielsku-Białej, Fabryka Sprzętu Szpitalnego w Żywcu, Zakłady Artykułów Technicznych i Elementów do Maszyn Włókienniczych "Eltech" Bielsko-Biała, Zakłady Podzespołów Lampowych "Polam", Fabryka Artykułów Ściernych Bielsko-Biała, Zakłady Elektromaszynowe "Celma" w Cieszynie. Modernizacji i rozbudowie uległy Zakłady Maszyn Elektrycznych "Ema-Indukta" w Bielsku-Białej, Bielska Fabryka Armatyr "Befa" w Bielsku-Białej, Zakłady Urządzeń Hemicznych "Zam" Kęty, Wytwórnia Silników Wysokoprężnych "Andoria" w Andrychowie, Fabryka Aparatów Elektrycznych "Apena" w Bielsku-Białej, Fabryka Maszyn Włókienniczych "Befama" w Bielsku-Białej, Fabryka Wtryskarek "Ponar" - Żywiec, Fabryka Elementów Obrabiar-

kowych "Ponar-Wadowice". Przemysł maszynowy wyprzedził tradycyjnie dominujący przemysł lekki, pomimo że i tu miały miejsce inwestycje odtworzeniowo-modernizacyjne:

W 1972 roku w ZPW im. J.Niedzielskiego "Welux" w Bielsku-Białej uruchomiono wytwórnnię dzianin, zmodernizowane zostały ZPW "Kentex" w Kętach, w 1976 r. oddano do użytku nową tkalnię w ZPW "Finex" w Bielsku-Białej, w 1977 r. oddano do użytku nową tkalnię w ZPW "Ry-tex". W 1976 roku powstały Zakłady Przemysłu Wełnianego im.J.Magi "Bielska Dzianina" w Bielsku-Białej.

Równolegle z przemysłem elektromaszynowym rozwinął się nowoczesny przemysł chemiczny. Zakłady Chemiczne w Oświęcimiu przeszły generalną modernizację. Rozbudowano i modernizowano również Cieszyńską Fabrykę Farb i Lakierów "Polifarb".

Przemysł rolno-spożywczy cechuje wysoki stopień niedoinwestowania. Z istniejących obecnie zakładów przemysłowych tej branży w latach siedemdziesiątych powstała Fabryka Osłonek Białkowych w Makowie Podhalańskim. Obecnie na etapie dochodzenia do pełnej zdolności produkcyjnej znajduje się Wytwórnia Napoju Pepsi-Cola w Zakładach Piwowskich w Żywcu. Stały wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną wpłynął na rozwój bazy energetycznej. W 1980 r. osiągnęła pełną zdolność produkcyjną Elektrownia Wodna Porąbka - Żar. Rozbudowano Zespół Elektrociepłowni Bielsko-Biała, a zwłaszcza Elektrownię w Cieszynie.

Wymienione zakłady przemysłowe nie są wszystkimi nowymi inwestycjami przemysłowymi jakie przekazane zostały do użytku w okresie 40-lecia Polski Ludowej. Wartość produkcyjnych środków trwałych w przemyśle wzrosła z 50,3 mld zł w 1975 r. do 82,3 mld w roku 1982. Zmalała w porównaniu z 1975 roku liczba zakładów przemysłowych na terenie województwa.

USPOLECZNIONE ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE ^{a/} WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH
 Stan w dniu 31.XII

LICZBA ZATRUDNIONYCH	1975	1979	1983
Ogółem	1023	1085	956
4 i mniej	374	411	313
5 - 10	113	128	112
11 - 15	75	76	81
16 - 50	187	190	187
51 - 100	82	86	71
101 - 200	63	68	70
201 - 500	60	60	68
501 - 1000	36	38	34
1001 - 2000	20	18	13
2001 - 5000	9	7	5
5001 i więcej	4	3	2

a/ Zaliczone do działu przemysłu

Najliczniejsza /ok. 32%/ grupa zakładów zatrudniających 4 i mniej osób zmalała od 1975 r. o 61. Tendencja malejąca była również charakterystyczna dla zakładów o największym zatrudnieniu. Proces ten był konsekwencją likwidacji bądź łączenia się zakładów najdrobniejszych jak też spadku zatrudnienia w przemyśle w latach 1980 - 1983. Prawie 1/3 liczby istniejących zakładów przemysłowych zaliczana jest do przemysłu lekkiego, w tym 36% to zakłady włókiennicze, 36% - zakłady przemysłu skórzanego. Do przemysłu skupiającego również znaczną liczbę zakładów należy przemysł spożywczy i elektromaszy - nowy, do których zalicza się odpowiednio 1/4 i 1/5 liczby zakładów przemysłowych województwa.

USPOŁECZNIONE ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE
 Stan w dniu 31.XII.

GAŁĘZIE PRZEMYSŁU	1975	1979	1983
Ogółem	1023	1085	956
Przemysł paliwowo-energetyczny	20	21	21
Przemysł metalurgiczny	6	6	6
Przemysł elektromaszynowy ...	202	225	191
Przemysł chemiczny	30	28	26
Przemysł mineralny	97	71	38
Przemysł drzewno-papierniczy.	144	139	136
Przemysł lekki	302	322	264
Przemysł spożywczy	178	222	228
Pozostałe gałęzie przemysłu..	44	51	46

Produkcja globalna przemysłu uspołecznionego w roku 1979 w porównaniu z 1970 rokiem wzrosła dwukrotnie, osiągając wartość 71.582 mln zł. Począwszy od 1981 r. zahamowane zostało tempo wzrostu produkcji globalnej. W 1982 roku produkcja globalna w porównaniu z 1979 rokiem była niższa o 17,1% osiągając w stosunku do 1970 r. poziom wzrostu charakterystyczny dla roku 1975. W przeliczeniu na 1 zatrudnionego w przemyśle była niższa w 1982 r. w porównaniu z 1979 rokiem we wszystkich, za wyjątkiem przemysłu paliwowo-energetycznego, gałęziach przemysłu. Osiągnięty w województwie w 1982 roku wskaźnik - 539 tys. zł na 1 zatrudnionego - był jednak wyższy od wskaźnika krajowego, który wynosił w 1982 r. 517 tys. zł.

PRODUKCJA GLOBALNA PRZEMYSŁU USPOŁECZNIONEGO PRZYPADAJĄCA NA 1 ZATRUDNIONEGO OGÓŁEM

GAŁĘZIE PRZEMYSŁU /grupowanie metodą zakładową/	1975 ^{a/}	1979 ^{a/}	1979 ^{b/}	1982 ^{b/}
Ogółem	361	462	568	539
Przemysł paliwowo-energetyczny ..	124	191	272	303
Przemysł metalurgiczny	843	886	1070	992
Przemysł elektromaszynowy	338	475	537	516
Przemysł chemiczny	652	793	970	913
Przemysł mineralny	250	288	375	365
Przemysł drzewno-papierniczy	260	333	407	387
Przemysł lekki	290	363	499	458
Przemysł spożywczy	522	594	849	823
Pozostałe gałęzie przemysłu	173	199	217	183

^{a/} Ceny porównywalne z 1 I 1971 r. ^{b/} Ceny porównywalne z 1 I 1979 roku.

O uprzemysłowieniu województwa świadczy wskaźnik zatrudnienia w przemyśle na 1000 ludności, który dla województwa wynosił w 1983 roku 154 osoby / dla kraju wskaźnik ten wynosił 122 osoby /.

Na szczególne podkreślenie zasługuje rozwój przemysłu elektromaszynowego, którego produkcja globalna w latach siedemdziesiątych wzrosła trzykrotnie. Wysokim tempem przyrostu produkcji globalnej charakteryzował się w tym okresie również przemysł metalurgiczny, chemiczny, lekki i pozostałe gałęzie przemysłu.

DYNAMIKA PRODUKCJI GLOBALNEJ PRZEMYSŁU USPOŁECZNIONEGO

GAŁĘZIE PRZEMYSŁU /grupowanie metodą zakładową/	1975	1979	1982
	1970 = 100		
Ogółem	167,9	207,5	172,0
Przemysł:			
paliwowo-energetyczny	96,4	137,3	157,8
metalurgiczny	174,9	199,1	169,6
elektromaszynowy	216,9	301,9	247,9
chemiczny	179,5	195,0	161,5
mineralny	130,8	115,6	87,3
drzewno-papierniczy	134,4	157,6	133,3
lekki	139,2	159,3	119,2
spożywczy	129,4	153,3	155,4
pozostałe gałęzie przemysłu	126,4	176,2	157,2

O tempie rozwoju przemysłu elektromaszynowego w województwie świadczy wzrastający od 1975 r. udział produkcji globalnej tej grupy gałęzi w produkcji globalnej przemysłu ogółem: w 1970 r. wynosił on 28,9%, w 1979 roku 42,1%, a w 1983 r. zmalał do 38,3% pozostając jednak zdecydowanie dominującym przemysłem w województwie. Równocześnie przemysł lekki o ile w 1970 r. dawał niewiele niższą niż przemysł elektromaszynowy wartość produkcji globalnej, to w roku 1979 produkcja globalna przemysłu elektromaszynowego dwukrotnie przewyższała produkcję globalną przemysłu lekkiego.

STRUKTURA PRODUKCJI GLOBALNEJ I PRZECIĘTNEGO ZATRUDNIENIA W PRZEMYSLE USPOŁECZNIONYM

GAŁĘZIE PRZEMYSŁU / grupowanie metodą zakładową/	Produkcja globalna				Zatrudnienie			
	1970	1975	1979	1982	1970	1975	1979	1983
	w odsetkach							
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Przemysł:								
paliwowo-energetyczny	1,4	0,8	0,9	1,4	2,5	2,3	2,2	2,6
metalurgiczny	8,5	8,9	8,2	8,3	3,5	3,8	4,3	4,5
elektromaszynowy	28,9	37,3	42,1	38,3	34,7	39,9	40,9	39,6
chemiczny	13,7	14,6	12,9	12,8	7,7	8,1	7,5	7,6
mineralny	1,8	1,4	0,9	0,9	2,6	2,0	1,6	1,4
drzewno-papierniczy .	5,1	4,1	3,8	3,9	6,5	5,6	5,3	5,4
lekki	27,7	23,0	21,3	21,5	33,0	28,6	27,1	24,8
spożywczy	10,2	7,9	7,6	10,7	6,2	5,5	5,9	7,4
pozostałe gałęzie przemysłu	2,7	2,0	2,3	2,2	3,3	4,2	5,2	6,7

We wszystkich prawie grupach gałęzi przemysłu przyrost produkcji globalnej osiągnął przy znacznie wolniejszym przyroście zatrudnienia lub, jak to miało miejsce w przemyśle paliwowo-energetycznym, chemicznym, drzewno-papierniczym i lekkim, przy równoczesnym jego spadku. Równocześnie stopniowo wzrastał udział zatrudnienia w tych gałęziach w stosunku do zatrudnienia w przemyśle województwa. Dla niektórych gałęzi przemysłu zjawisko spadku zatrudnienia w latach siedemdziesiątych w porównaniu z początkiem tego okresu /rok 1970/ związane było z dynamicznym rozwojem przemysłu elektromaszynowego.

DYNAMIKA PRZECIĘTNEGO ZATRUDNIENIA W PRZEMYSŁE USPOŁECZNIONYM

GAŁĘZIE PRZEMYSŁU	1975	1979	1983
/grupowanie metodą zakładową/	1970=100		
Ogółem	111,0	109,4	92,4
Przemysł:			
paliwowo-energetyczny	104,5	96,8	98,7
metalurgiczny	120,0	133,3	117,8
elektromaszynowy	129,0	129,2	105,4
chemiczny	112,0	106,0	91,0
mineralny	85,6	65,8	50,4
drzewno-papierniczy	98,2	90,2	77,1
lekki	97,9	89,8	69,2
spożywczy	98,0	104,0	111,2
pozostałe gałęzie przemy - słu	114,7	172,8	185,8

Wysoki udział zatrudnienia przemysłu lekkiego w przemyśle województwa w 1970 r. malał na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia na korzyść przemysłu elektromaszynowego. Nieznacznie zmalał również na przestrzeni od 1970 do 1983 roku udział zatrudnienia w przemyśle chemicznym, mineralnym i papierniczym w zatrudnieniu w przemyśle ogółem. Wzrost zatrudnienia w stosunku do 1970 r. wystąpił w przemyśle metalurgicznym, elektromaszynowym, spożywczym i w pozostałych gałęziach przemysłu. Charakterystyczną cechą przemysłu województwa jest jego duży stopień koncentracji. W mieście Bielsku-Białej skupionych jest 22% zakładów przemysłowych województwa dających 40 % produkcji globalnej całego województwa. Drugim co do wielkości ośrodkiem przemysłowym jest miasto Oświęcim /12,5% wartości produkcji globalnej województwa/, w dalszej kolejności Cieszyn, Kęty, Andrychów i Żywiec. Miasto Bielsko-Biała najbardziej uprzemysłowiony okręg województwa stało się ważnym ośrodkiem przemysłu środków tran-

sportu wytwarzającym 86% produkcji globalnej tej gałęzi przemysłu w województwie, 73% produkcji przemysłu włókienniczego, 61% produkcji przemysłu metalowego, 54% produkcji przemysłu elektrotechnicznego i elektronicznego oraz 25% produkcji przemysłu maszynowego. Z innych uprzemysłowionych miast województwa, Oświęcim koncentruje 70% przemysłu chemicznego, Cieszyn wytwarza 27% produkcji globalnej przemysłu elektrotechnicznego i elektronicznego, Kęty - 92% produkcji globalnej przemysłu metali nieżelaznych, Andrychów jest ważnym ośrodkiem przemysłu maszynowego i włókienniczego wytwarzającym odpowiednio 43% i 16% wartości produkcji globalnej wymienionych gałęzi przemysłu w województwie, a w mieście Żywou koncentruje się 18% przemysłu metalowego, 55% przemysłu papierniczego i 17% przemysłu skórzanego województwa. Ponadto prawie 30% produkcji globalnej przemysłu skórzanego województwa wytworzona jest przez przemysł miasta Chełmka. Przedsiębiorstwa przemysłowe województwa są producentami wielu znanych na rynku krajowym i rynkach zagranicznych wyrobów. Do takich wyrobów należy zaliczyć między innymi samochody Fiat 126p, obrabiarki skrawające do metali, maszyny elektryczne wirujące, tkaniny bawełniane i wełniane, obuwie, piwo. Udział województwa bielskiego w globalnej produkcji przemysłu społecznego kraju do 1980 r. wynosił 3,3%. Od roku 1981 udział ten zmalał do 3,2%. Wyższy od osiągniętego w kraju jest wskaźnik zatrudnienia w przemyśle w stosunku do zatrudnionych w gospodarce społecznej, który dla województwa wynosił w 1983 r. 49,0% wobec wskaźnika 38,0% osiągniętego w kraju. Uprzemysłowienie regionu odgrywa ważną rolę w rozwoju gospodarczym całego kraju i wyraża się wysokim udziałem w produkcji globalnej przemysłu krajowego takich gałęzi jak przemysł włókienniczy /7,4%/, metalowy /6,0%/, elektrotechniczny i elektroniczny oraz chemiczny /4,5%/, maszynowy /3,3%/ i przemysł środków transportu /3,2%/.

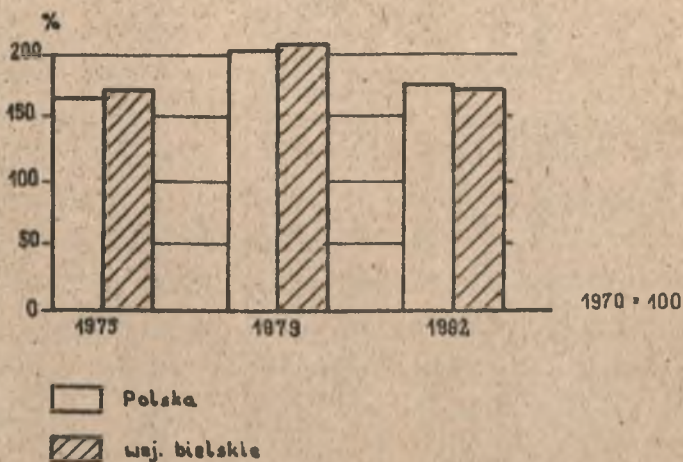
PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH WYROBÓW

WYROBY	Jednostka miary	1975	1979	1983
Obrabiarki skrawające do metali	szt	1885	1640	1126
Samochody osobowe ogólnego przeznaczenia	szt	52808	60367	44932
Maszyny elektryczne wirujące	MW	3789	3504	2577
Wyroby gumowe	t	9330	9620	9553
Cement	t	281000	206000	121000
Wapno	t	441091	336615	245266
Cegła wypalana z gliny	tys.szt	62647	31970	42033
Papa	tys.m ²	17653	16035	31056
Tarcica iglasta	m ³	224353	222941	146525 ^{a/}
Tektura	t	22089	20809	18887
Tkaniny bawełniane i bawełnopodobne wykończone	tys.m	44179	52218	38471
Tkaniny wełniane i wełnopodobne wykończone	tys.m	32699	30072	21974
Obuwie	tyśpar	11484	11666	11081
Piwo	HL	942930	884449	772032

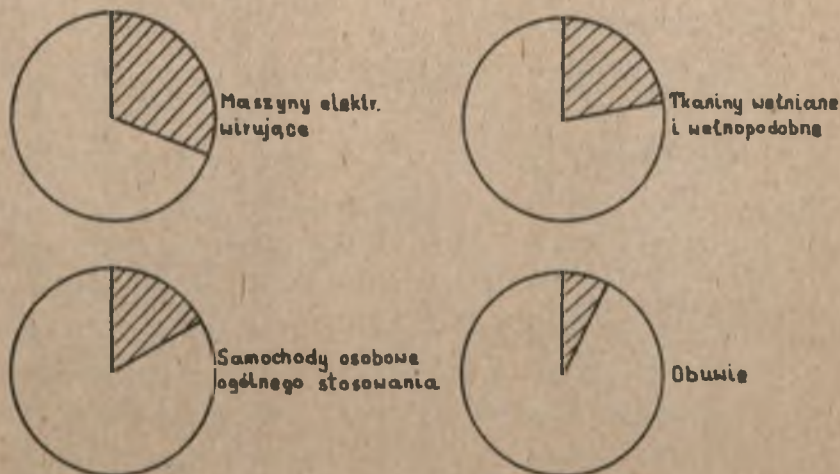
a/ Dane z 1982 r.

DYNAMIKA PRODUKCJI GLOBALNEJ /ceny stałe /

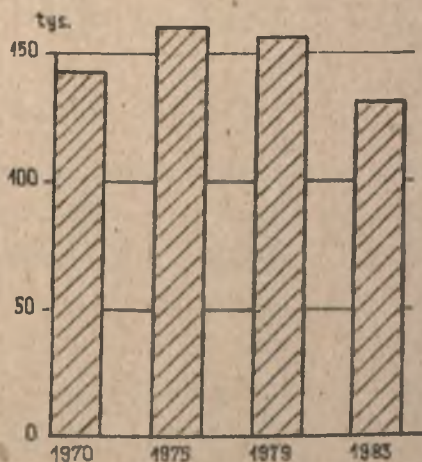

UDZIAŁ WOJ. BIELSKIEGO W PRODUKCJI NIKTÓRYCH WYROBÓW PRZEMYSŁOWYCH W POLSCE W 1983 R.

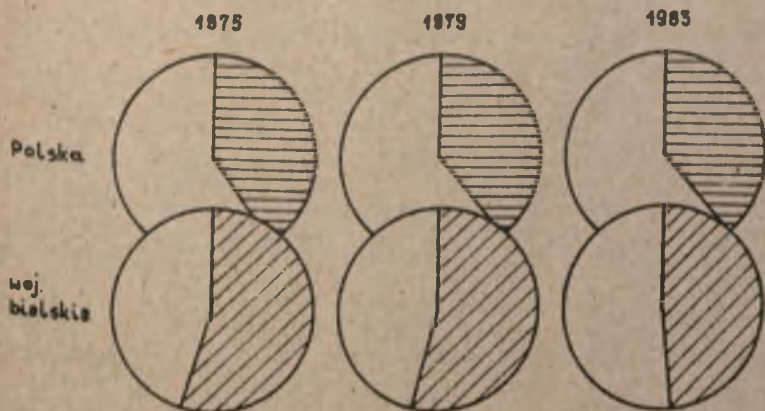

PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE OGÓŁEM W PRZEMYSŁE USPOŁECZNIONYM

UDZIAŁ ZATRUDNIONYCH W PRZEMYSŁE USPOŁECZNIONYM W ZATRUDNIENIU W GOSPODARCE USPOŁECZNIONEJ

BUDOWNICTWO

Budownictwo, jako jeden z podstawowych działów gospodarki materialnej, jest ściśle powiązane z każdą prawie dziedziną gospodarki narodowej. Prawidłowe funkcjonowanie przedsiębiorstw budowlano-montażowych decyduje o możliwościach realizacji inwestycji. Jest ono zależne w dużej mierze od zaopatrujących je niektórych gałęzi przemysłu, przede wszystkim materiałów budowlanych.

Wytworzona przez przedsiębiorstwa budowlano - montażowe produkcja podstawowa wyniosła w 1975 roku / wg cen bieżących / 3149 mln zł, w 1979 r. - 4027 mln zł, a w 1983 r. - 8570 mln zł.

Roboty inwestycyjne stanowiły w 1975 r. 85,9%, w 1979 roku 78,8%, a w 1983 r. 70,5% produkcji podstawowej.

Przeciętne zatrudnienie w uspołecznionych przedsiębiorstwach budowlano - montażowych kształtowało się na poziomie 15862 osoby w roku 1975, 13831 osób w 1979 r. i 11587 osób w 1983 r.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w przedsiębiorstwach budowlano - montażowych wyniosło w 1975 r. - 3789 zł, w 1979 r. - 5171 zł i 14381 zł w 1983 r.

PRODUKCJA PODSTAWOWA, POMOCNICZA I USŁUGI PRODUKCYJNE USPOŁECZNIONYCH PRZEDSIĘBIORSTW BUDOWLANO-MONTAŻOWYCH /ceny bieżące/

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983		
	ogółem			przedsiębiorstwa	
	w milionach złotych			państwowe	spółdzielcze
Produkcja podstawowa ^{a/} ..	3149	4027	8570	8261	309
w tym:					
roboty inwestycyjne.	2704	3172	6043	5988	55
Pomocnicza produkcja przemysłowa	908	1471	2400	2332	68
Usługi produkcyjne ^{b/} ...	422	570	1256	1192	64

a/ Budowlano-montażowa. b/ Sprzętowe, transportowe, projektowe i inne.

ZATRUDNIENIE I PŁACE W USPOŁECZNIONYCH PRZEDSIĘBIORSTWACH BUDOWLANO-MONTAŻOWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975		1979		1983	
	ogółem	w tym przedsiębiorstwa państwowe	ogółem	w tym przedsiębiorstwa państwowe	ogółem	w tym przedsiębiorstwa państwowe

Przeciętne zatrudnienie

Ogółem	15862	15203	13831	13062	11587	10843
w tym grupa wytwórcza	15219	14560	13403	12634	11200	10456
Pracownicy na stanowiskach:						
robotniczych ..	12526	12006	10587	10001	8955	8365
nierobotniczych	3336	3197	3244	3061	2632	2478

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie

Ogółem	3789	3782	5171	5173	14381	14417
w tym grupa wytwórcza	3841	3835	5208	5213	14492	14538
Pracownicy na stanowiskach:						
robotniczych ..	3686	3672	5116	5116	14064	14079
nierobotniczych	4173	4802	5351	5366	15359	15465

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W latach 1975 - 1983 oddano do użytku ogółem 49646 mieszkań o 199006 izbach i 3412,5 tys. m² powierzchni użytkowej, z tego w miastach 68,3% ogólnej ich liczby /33951/.

Od 1975 r. do 1978 r. obserwuje się w budownictwie mieszkaniowym stały wzrost ilości oddanych mieszkań.

Najlepszym rokiem w budownictwie mieszkaniowym był rok 1978, w którym przekazano do użytku 7161 mieszkań o 28497 izbach i 476,1 tys. m² powierzchni użytkowej, co w porównaniu do roku 1975 stanowiło wzrost odpowiednio o 18,8%, 22,6% i 25,0%. Przy utrzymaniu tempa rozwoju budownictwa mieszkaniowego na poziomie 1978 r. ilość oddanych mieszkań w okresie 1975 - 1983 r. byłaby większa o 29,8%.

W dalszych latach nastąpił jednak spadek ilości oddawanych mieszkań, osiągając najniższy poziom w roku 1982. W roku tym oddano do użytku 3917 mieszkań, tj. o 3244 / 45,3% / mniej niż w roku 1978. Trochę inaczej kształtuje się sytuacja w budownictwie mieszkaniowym wykazywanym przez gospodarkę nieuspołecznioną.

W 1976 roku nastąpił spadek ilości oddanych mieszkań i był to równocześnie rok, w którym oddano najmniej mieszkań bo 1924 o 9101 izbach i 184,2 tys. m² powierzchni użytkowej.

W latach 1977 - 1978 nastąpił wzrost, a od 1979 roku do 1982 stały spadek ilości oddanych mieszkań.

W gospodarce nieuspołecznionej najlepszym rokiem był rok 1978, kiedy to oddano 2745 mieszkań o 13172 izbach i 266,6 tys. m² powierzchni użytkowej.

Różnica ilości przekazanych do użytku mieszkań pomiędzy rokiem 1976 a 1978 rokiem wyniosła 821 mieszkań co stanowiło 29,9% wykonania roku 1978.

Przeciętna liczba izb w mieszkaniach wzrosła z 3,9 w 1975 roku do 4,1 w 1983 r., z tego w mieście z 3,6 do 3,8 a na wsi z 4,5 do 4,7.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania również wzrosła z 63,2 m² w 1975 roku do 78,3 m² w 1983 r., z tego w mieście z 52,0 m² do 65,7 m², na wsi z 92,2 m² w roku 1975 do 97,5 m² w 1983 roku.

W 1975 roku na 1000 ludności przypadało 7,7 mieszkań i 29,8 izb, a w roku 1983 już tylko 4,7 mieszkań i 19,7 izb. Stanowiło to spadek w porównaniu z 1975 rokiem w ilości mieszkań o 39,0%.

Również spadek nastąpił w ilości przekazanych izb na 1000 osób przyrostu naturalnego. W 1975 roku ilość oddanych izb wynosiła 2911 na 1000 osób przyrostu naturalnego, a w 1983 r. spadła o 35,0% i wyniosła 1891 izb.

Przyczyn takiej sytuacji w budownictwie mieszkaniowym należy szukać w ogólnym kryzysie gospodarczym, który tutaj objawia się spadkiem ilości zatrudnionych w budownictwie i trudnościami surowcowo - materiałowymi.

BUDOWNICTWO MIESZKANJOWE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Efekty		
	mieszkania	izby	powierzchnia użytkowa w m ²
Ogółem			
Lata 1975 - 1983	49646	199006	3412523
z tego miasta	33951	125902	1941787
wieś	15695	73104	1470736
1975	6030	23248	380957
1979	6726	27014	466915
1983	4029	16916	315442
w tym gospodarka uspołeczniona			
1975-1983	29353	100695	1427336
1975	4016	13913	187375
1979	4041	13839	199849
1983	1807	6163	94044

W okresie 1975 - 1983 spółdzielnie mieszkaniowe znajdujące się na terenie województwa realizowały bądź realizują następujące osie - dla mieszkaniowe:

Bielsko-Biała: osiedla: 22-Lipca, Złote Łany, Drzymały , Allen , Beskidzkie, przy ul.Prusa, Krasickiego i Gorkiego, Wapienica, Kasprowicza, Komorowice, przy ulicy Cieszyńskiej i Browarnej, Śródmiejskie, Troclik i Polskich Skrzydeł,

Andrychów: Osiedle Starowiejska,

Chełmek: Osiedle II b,

Cieszyn: Osiedla Liburnia, Armii Ludowej, Pogórze,

Kalwaria: Osiedle Mickiewicza,

Kęty: Osiedla Żwirki i Wigury, Zachód I, Zachód II,

Maków Podhalański: Osiedle przy ulicy Kasztanowej,

Oświęcim: Osiedle Centrum i Zasole II

Skoczów: Osiedle Kaplicówka, Górny Bór I i II,

Strumień: Osiedle 1-go Maja, Zegadłowicza, Pod Skarpą,

Sucha Beskidzka: Osiedle Mickiewicza,

Ustronń: Osiedle Brody, Centrum,

Zator: Osiedle Kolejowa,

Żywiec: Osiedle 700 - lecia.

INWESTYCJE

Nakłady inwestycyjne województwa bielskiego w 1975 roku stanowiły 2,1% ogólnokrajowych nakładów, w 1979 i 1983 r. - 1,6%.

Na przestrzeni wybranych lat struktura techniczna nakładów inwestycyjnych w gospodarce uspołecznionej uległa zmianie. Wzrósł udział nakładów inwestycyjnych na roboty budowlano-montażowe w nakładach w gospodarce uspołecznionej województwa z 47,3% w 1975 r. do 56,7% w 1979 r. i 64,6% w 1983 roku. Zmniejszyły się nakłady na zakup maszyn i urządzeń, środków transportowych, oraz narzędzi i inwentarza z 46,3% w 1975 r. do 36,9% w 1979 r. i 30,7% w 1983 r.

NAKLADY INWESTYCYJNE W GOSPODARCE USPOŁECZNIONEJ WEDŁUG RODZAJÓW /ceny bieżące/

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983
	w milionach złotych		
Ogółem	10713,0	8804,0	16600,0
nakłady na roboty budowlano-montażowe	5064,0	4988,0	10731,0
nakłady na maszyny i urządzenia transportowe, narzędzia i inwentarz	4961,0	3245,0	5102,0
pozostałe nakłady inwestycyjne	688,0	571,0	767,0

Wysoki stopień uprzemysłowienia województwa powodował szczególną potrzebę inwestowania w tym kierunku. Stąd też dominującą pozycję

w nakładach inwestycyjnych na przestrzeni wszystkich lat zajmował przemysł. Nakłady inwestycyjne na przemysł wyniosły w 1975 roku 6395,0 mln zł, w 1979 r. - 3523,0 mln zł i 5048,0 mln zł w 1983 r. /wg cen bieżących/.

W 1983 roku w porównaniu do 1975 roku nastąpiły zmiany w strukturze nakładów inwestycyjnych według działów gospodarki narodowej. Szczególną uwagę zwraca spadek udziału nakładów na przemysł z 59,7% w 1975 r. do 30,4% w roku 1983. Wzrost nakładów nastąpił natomiast w działach gospodarki poza sferą produkcji materialnej z 6,8% ogółu nakładów w 1975 r. do 16,1% w 1983 r. / szczególnie na korzyść ochrony zdrowia oraz kultury fizycznej i turystyki /. W okresie tym wzrósł też znacznie udział nakładów na gospodarkę mieszkaniową / z 6,1% do 12,1% /.

STRUKTURA NAKŁADÓW INWESTYCYJNYCH WEDŁUG DZIAŁÓW GOSPODARKI NARODOWEJ /ceny bieżące/.

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983	1975	1979	1983
	w mln zł			w odsetkach		
Ogółem	10713,0	8804,0	16600,0	100,0	100,0	100,0
Przemysł	6395,0	3523,0	5048,0	59,7	40,0	30,4
Budownictwo	199,0	502,0	695,0	1,9	5,7	4,2
Rolnictwo	639,0	979,0	1221,1	6,0	11,1	7,4
Leśnictwo	17,0	8,0	70,5	0,1	0,1	0,4
Transport i łączność	867,0	671,0	1517,0	8,1	7,6	9,1
Handel	213,0	240,0	513,0	2,0	2,7	3,1
Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne ...	991,0	1399,0	2852,8	9,3	15,9	17,2
Gospodarka komunalna	655,0	501,0	2003,0	6,1	5,7	12,1
Nauka i rozwój techniki	76,0	15,0	31,9	0,7	0,2	0,2
Oświata i wychowanie	117,0	127,0	514,8	1,1	1,5	3,1

STRUKTURA NAKŁADÓW INWESTYCYJNYCH WEDŁUG DZIAŁÓW GOSPODARKI NARODOWEJ /ceny bieżące/ dok.

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983	1975	1979	1983
	w mln zł			w odsetkach		
Kultura i sztuka .	16,0	14,0	49,7	0,1	0,2	0,3
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	257,0	227,0	911,3	2,4	2,6	5,5
Kultura fizyczna, turystyka i wypoczynek	184,0	230,0	1015,7	1,7	2,6	6,1
Inne	92,0	358,0	155,7	0,8	4,1	0,9

W ramach zadań inwestycyjnych realizowanych w województwie bielskim przez jednostki centralne w latach 1975 - 1983.

wybudowano:

- elektrownię szczytowo - pompową Porąbka-Żar
- Ośrodek Wdrażania Postępu Technicznego w Energetyce w Bielsku-Białej
- prasownię w Zakładach Metali Lekkich w Kętach
- wydział produkcyjny nr 5 Fabryki Śrub w Żywcu
- halę PR-3 w Zakładach Wyrobów Śrubowych "Bispol" w Bielsku - Białej
- Zakłady Przemysłu Wełnianego "Bielska Dżianina" w Komorowicach
- wytwórnię polimetakrylenu metylu w Zakładach Chemicznych Oświęcim
- wytwórnię perełek styropianowych w Zakładach Chemicznych Oświęcim
- tkalnię w Zakładach Przemysłu Wełnianego "Rytex" Bielsko-Biała
- Zakład Elementów Wyposażenia Budownictwa "Metalplast" w Bielsku - Białej
- wytwórnię napoju Pepsi-Cola w Zakładach Piwowarskich Żywiec
- zlewnię mleka w Oświęcimiu
- Spółdzielczy Dom Handlowy w Bielsku-Białej
- schronisko PTTK na Baraniej Górze

rozbudowano:

- Fabrykę Samochodów Małolitrażowych w Bielsku-Białej
- Wytwórnię Silników Wysokoprężnych w Andrychowie
- Fabrykę Akumulatorów EMA-FAK w Bielsku-Białej
- elektrociepłownię Cieszyn
- Zakłady Elektromaszynowe "Celma" w Cieszynie dla potrzeb rozwoju produkcji silników dla górnictwa
- Cieszyńską Fabrykę Farb i Lakierów "Polifarb"
- Żywieckie Zakłady Futrzarskie w Żywcu
- bazę Bielskiego Przedsiębiorstwa Instalacji Sanitarnych w Bielsku-Białej

odbudowano:

- Kamieniołom Obłaziec w Kopalni Skalnych Surowców Drogowych w Wiśle

zmodernizowano i rozbudowano:

- Odlewnię Żeliwa w Węgierskiej Górze
- wyposażenie technologiczne Fabryki Maszyn Włókienniczych "Befama" w Bielsku-Białej
- oddział kauczuku w Zakładach Chemicznych Oświęcim
- linię rozlewni w Zakładach Piwowarskich w Żywcu
- produkcję przekładni w Fabryce Przemysłu Precyzyjnego "Prema - Befared" w Bielsku-Białej

Wynikiem inwestycji realizowanych przez jednostki terenowe było uzyskanie następujących efektów rzeczowych:

- 18 szkół podstawowych o 268 pomieszczeniach do nauki
- 1 szkołę zawodową o 7 pomieszczeniach do nauki
- 18 przedszkoli na 1800 miejsc
- 23 przychodnie i ośrodki zdrowia na 186 gabinetów
- 4 żłobki na 278 miejsc

- 404 miejsca w szpitalach
- 660 łóżek w sanatoriach
- 1 aptekę o 257 m² powierzchni użytkowej.

Postawę społeczeństwa województwa bielskiego określa wartość czynów społecznych na rzecz wzbogacenia i rozwoju własnego regionu. Wynikające z tej inicjatywy prace realizowane były bądź jako samodzielne zadania, bądź jako wkład ludności w postaci środków własnych w wykonanie zadań objętych Narodowym Planem Społeczno-Gospodarczym.

W 1975 roku udział czynów inwestycyjnych w ogólnej wartości czynów społecznych wyniósł 51,4%, w 1979 r. nastąpił spadek do 26,3% a w 1983 roku wzrósł i wyniósł 50,9%.

Największe rozmiary czynów społecznych przypadają na gospodarkę mieszkaniową i komunalną i wyniosły w 1975 roku 43,4% ogólnej wartości, w 1979 r. - 55,1%, a w 1983 r. - 33,0%.

WARTOŚĆ CZYNÓW SPOŁECZNYCH WEDŁUG RODZAJÓW I KIERUNKÓW /ceny bieżące/

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983
	w milionach złotych		
Ogółem	403	601	882
Inwestycje	207	158	449
Remonty	124	309	391
Prace porządkowe	72	134	42
Z ogółem przypada na:			
drogi publiczne	67	76	193
rolnictwo	30	29	114
gospodarka mieszkaniowa i komunalna	175	331	291
oświata	39	73	103
kultura fizyczna	33	25	22
pożarnictwo	16	30	68
inne	43	37	91

ROLNICTWO I LEŚNICTWO

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

Powierzchnia użytków rolnych stanowi 50% ogólnej powierzchni województwa tj. 1% ogółu użytków w kraju. O stanie rolnictwa w województwie decyduje w zasadzie gospodarka nie uspołeczniona, we władaniu której znajduje się 91% ogółu użytków rolnych. Rolnictwo nie uspołecznione cechuje duże rozdrobnienie, gdyż na areale 210,8 tys. ha łącznie z powierzchnią leśną znajduje się 123909 gospodarstw, czyli średnio na 1 gospodarstwo przypada 1,70 ha ziemi, wobec jeszcze 1,88 ha ziemi przypadającej w 1975 r. przy średniej dla kraju 4,8 ha. Stan użytków rolnych w 1983 r. wynosił 185,4 tys. ha w tym 136,5 tys. ha gruntów ornych /73,6% powierzchni użytków rolnych/ i 44,0 tys. ha użytków zielonych /24,0% użytków rolnych w województwie/. Powierzchnia ogólna użytków rolnych w stosunku do 1975 roku zmalała o 3,2% przy czym zmieniła się wyraźnie struktura użytkowania gruntów rolnych. W omawianym okresie grunty orne zmniejszyły się o 2,3%, sady o 30,6% i użytki zielone o 2,0%. W gospodarce nie uspołecznionej w omawianym okresie użytki rolne zmniejszyły się o 7,2 tysięcy ha. Jednocześnie obserwuje się systematyczny wzrost powierzchni użytków rolnych w gospodarce uspołecznionej z 11,8 tys. ha w 1975 r. do 17,4 tys. ha w 1983 r.

POWIERZCHNIA ZASIEWÓW

L A T A	Ogółem	Zbożowe		Ziem- niaki	Przem- ysłowe	Paste- wne	Pozo- stałe
		razem	w tym 4 zboża				

w tys.ha

Ogółem

1975.....	140,4	66,4	63,7	26,3	1,1	40,4	6,2
1979.....	138,3	61,2	58,4	25,2	0,9	42,3	7,9
1983.....	136,2	57,8	54,6	22,6	1,4	49,6	4,7
1975=100.	97,0	87,0	85,7	85,9	127,3	122,8	75,8

Gospodarka nie uspołeczniona

1975.....	134,4	64,0	61,4	25,8	0,6	38,7	5,3
1979.....	128,7	56,8	54,2	24,4	0,3	39,5	7,4
1983.....	126,5	53,2	50,3	21,9	0,5	46,5	4,3
1975=100.	94,1	83,1	81,9	84,9	83,3	120,2	81,1

Gospodarka uspołeczniiona

1975.....	6,0	2,4	2,3	1,0	0,5	1,7	0,9
1979.....	9,6	4,4	4,2	0,8	0,6	2,8	0,5
1983.....	9,7	4,6	4,3	0,7	0,9	3,1	0,4
1975=100.	161,7	191,7	187,0	140,0	180,0	182,4	44,4

Takie same tendencje, na przestrzeni lat 1975-1983 obserwujemy w gospodarce nie uspołecznionej, natomiast w gospodarce uspołecznionej nastąpił wzrost powierzchni zasiewów o 61,7%. Największy wzrost zanotowano w uprawach zbożowych o 91,7%, przemysłowych 80,0% i pastewnych 82,4%.

PLONY I ZBIORY

Plony 4 zbóż w analizowanych latach /1975, 1979 i 1983/charakteryzowały się systematycznym wzrostem i osiągnęły poziom odpowiednio 23,5q, 24,7q, i 26,8q z 1 ha. W porównaniu ze średnimi krajowo -

wymi były one jednak o 5,0% w 1975 r. i o 3,0% w 1983 r. niższe, jedynie w suchym roku 1979 o 17,0% wyższe. Największy wzrost plonów zanotowano w przypadku pszenicy, najmniejszy w przypadku owsa. O takim rezultacie zadecydowały cechy gatunkowe i odmianowe tych zbóż a także silnie zróżnicowane w poszczególnych latach warunki pogody.

PLONY WAŻNIEJSZYCH ZIEMIOPŁODÓW

L A T A	4 zboża			Ziemniaki	Buraki cukrowe	Rzepak i rzepik	Siano łąkowe	
	razem	w tym						
		pszenica	jęczmień					
a-Polska b-województwo	w q/ha							
1975	a	24,8	28,3	26,0	190	317	23,5	61,9
	b	23,5	24,1	27,3	159	241	16,3	66,7
1979	a	21,2	26,1	25,0	203	328	12,9	59,2
	b	24,7	26,3	26,3	195	260	15,6	62,4
1983	a	27,5	33,6	29,7	155	333	22,5	58,3
	b	26,8	29,2	28,4	172	340	21,5	65,2

Plonowanie ziemniaków w ocenianym okresie podlegało znacznym wahaniom wynikającym z układu warunków atmosferycznych. Ich wydajność z 1 ha wynosiła od 159q w za suchym dla ziemniaków 1975 roku poprzez 172q w deficytowym w wilgoć 1983 roku do 195 q w bardzo korzystnym dla okopowych 1979 roku. Krajowe plony ziemniaków z wyjątkiem 1983 roku były wyższe od uzyskanych w województwie bielskim.

W przypadku buraka cukrowego odnotowano, postępujący w latach, zgodny z tendencją krajową, wzrost plonów. W latach 1975, 1979 były one znacznie niższe od średnich krajowych /odpowiednio o 24% i 21%. Jedynie w 1983 roku wydajność buraka cukrowego przekraczała o 2% przeciętną krajową.

Plony rzepaku ozimego w latach 1975 a szczególnie w 1979r. okazały się bardzo niskie z powodu silnego przerzedzenia plantacji podczas zimy. Przeciętne krajowe kształtowały się w tym okresie na poziomie o 44% wyższym w 1975 r. i o 17% niższym w 1979 r. Natomiast w 1983 roku warunki klimatyczne pozwoliły na osiągnięcie wysokich plonów rzepaku ozimego mimo wprowadzonych na szeroką skalę do uprawy mniej plennych niż tradycyjne odmian niskoerukowych. Ich poziom w województwie bielskim wynosił 21,5q z ha wobec 22,5q używanych przeciętnie w kraju.

Plony siana łąkowego w latach 1975, 1979, 1983 były w województwie bielskim mało zróżnicowane i wyższe od plonów krajowych; potwierdziły zatem wysoką produktywność trwałych użytków zielonych w warunkach klimatyczno-glebowych obszarów podgórskich.

Zbiory analizowanych gatunków roślin będące wypadkową zarówno ich wydajności jak i areażu uprawy wykazały nieco odmienne aniżeli plony tendencje. Tylko w przypadku pszenicy poziom zbiorów kształtował się narastająco w latach. Natomiast masa zebranego ziarna jęczmieńa i owsa z roku na rok malała. Zbiory pozostałych ocenianych ziemioplodów podlegały wahanom w poszczególnych latach, stosownie do warunków atmosferycznych.

ZBIORY WAŻNIEJSZYCH ZIEMIOPŁODÓW

L A T A	4 zboża			Ziemniaki	Buraki cukrowe	Rzepak i rzepik	Siano łąkowe
	razem	w tym					
		pszenica	jęczmień				
w tys. ton							
1975	149,5	49,2	35,4	418,8	11,9	0,7	126,3
1979	144,4	50,3	34,8	491,1	10,5	0,7	116,2
1983	146,3	54,9	28,2	389,2	12,4	2,0	125,4
1975=100	97,9	111,6	79,7	92,9	104,2	285,7	99,3

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

L A T A	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne					Lasy	Pozostałe grunty
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		

w tys.ha

Ogółem

1975.....	370,3	191,4	139,7	6,2	19,5	26,0	136,5	42,4
1979.....	370,4	186,8	138,0	4,8	19,0	25,0	137,8	45,8
1983.....	370,4	185,4	136,5	4,3	19,7	24,9	137,0	48,0
1975=100	100,0	96,9	97,7	69,4	101,0	95,8	100,4	113,2

Gospodarka nie uspołeczniona

1975.....	232,8	179,6	133,6	5,9	17,6	22,5	44,6	8,6
1979.....	222,9	170,2	128,3	4,3	16,3	21,3	44,6	8,1
1983.....	219,9	168,0	126,8	4,0	17,2	20,0	42,8	9,1
1975=100	94,5	93,5	94,9	67,8	97,7	88,9	96,0	105,8

Gospodarka uspołeczniona

1975.....	137,5	11,8	6,2	0,3	1,9	3,5	91,9	33,8
1979.....	147,5	16,6	9,7	0,5	2,7	3,7	93,2	37,7
1983.....	150,5	17,4	9,7	0,3	2,5	4,9	94,2	38,9
1975=100	109,5	147,5	156,5	100,0	131,6	140,0	102,5	115,1

POWIERZCHNIA ZASIEWÓW

Powierzchnia zasiewów w województwie systematycznie zmniejsza się. Zjawisko to wiąże się z postępującymi procesami urbanizacji oraz uprzemysłowieniem regionu. Powierzchnia zasiewów od 1975 r. zmniejszyła się o 4,2 tys. ha w strukturze zasiewów dominują uprawy zbożowe /a wśród nich pszenica i owies/ zajmując 42,4% powierzchni zasiewów. Poważny odsetek w strukturze zasiewów 1983 r. zajmują rośliny pastewne 36,4% oraz ziemniaki 16,6%. Z ziemiopłodów wykazujących wzrost w porównaniu do 1975 to uprawy roślin przemysłowych i pastewnych.

ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich w latach 1975-1983 ilustruje tabela:

ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE

L A T A	Bydło		Trzoda		Owce
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy	
	w tysiącach sztuk				
	Ogółem				
1975	159,1	98,6	162,1	19,8	35,6
1979	154,7	90,0	173,0	20,1	80,6
1983	138,5	85,7	120,4	14,6	98,0
1975=100	87,1	86,9	74,3	73,7	275,3
	Gospodarka nie uspołeczniona				
1975	150,5	96,2	151,4	19,4	33,6
1979	141,9	86,8	151,9	18,9	70,6
1983	126,0	82,1	109,2	13,4	86,6
1975=100	83,7	85,3	72,1	69,1	257,7
	Gospodarka uspołeczniona				
1975	8,6	2,4	10,7	0,4	2,0
1979	12,8	3,2	21,7	1,2	10,0
1983	12,5	3,6	11,2	1,2	11,4
1975=100	145,3	150,0	104,7	3 razy	6 razy

W latach 1975-1983 liczba pogłowia bydła zmalała o 20,6 tys. sztuk tj. o 12,9%, w tym krowy ze stanu 98,6 tys. sztuk w 1975 r. do 86,9 tys. sztuk w 1983 r., tj. o 13,1%. Trzoda chlewna w omawianych latach ze stanu 162,1 tys. sztuk w 1975 r. do 120,4 tys. sztuk w roku 1983 więc o 41,7 tys. sztuk, tj. o 25,7%. W hodowli trzody chlewnej najlepszym był rok 1980 gdzie wielkość stada osiągnęła poziom

179,7 tys. sztuk. Pogłowie owiec w analizowanych latach wzrosło prawie trzykrotnie ze stanu 35,6 tys. sztuk w 1975 r. do 98,0 tys. sztuk w 1983 r. Biorąc pod uwagę charakter województwa jest to zjawisko bardzo korzystne.

ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE NA 100 HA UŻYTKÓW ROLNYCH /gospodarka całkowita/

WYSZCZEGÓLNIENIE		Bydło	Trzoda chlewna	Owce	Konie
a-Polska	b-województwo				
		w sztukach			
1975	a	69,0	110,9	16,5	11,6
	b	83,1	84,7	18,6	8,6
1979	a	68,6	111,8	22,2	9,8
	b	82,8	92,6	43,1	7,9
1983	a	59,7	82,6	21,7	8,5
	b	74,6	64,8	52,8	7,3

W hodowli zwierząt w gospodarce nie uspołecznionej obserwuje się podobne tendencje jak w gospodarce całkowitej. Natomiast w gospodarce uspołecznionej pogłowie zwierząt wzrasta z małymi wahaniami w poszczególnych latach.

SKUP

Na niską towarowość produkcji w województwie bielskim wpływa ogromne rozdrobnienie i niezwykle duża szachownica pól, która nie sprzyja procesom mechanizacji, a także wysoki stopień samozaopatrzenia w gospodarce nie uspołecznionej. Dowodem tego jest niski skup głównych ziemiopłodów stanowiący 5,5% ogólnej ich produkcji w województwie w 1983 r. Udział województwa w krajowym skupie produktów rolniczych wynosił: 4 zboża 0,2%, ziemniaków 0,2%, żywca rzeźnego w przeliczeniu na wagę mięsa 0,1%, mleka 0,9%, jaj 2,3%.

SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH

L A T A	4 zboża ^{a/}	Ziemniaki	Żywiec rzeźny	Mleko	Jaja
	w tysiącach ton			w tys.l	w tys.szt

Ogółem

1975	4,7	9,4	30,9	50,2	9,9
1979	9,8	14,8	48,7	79,2	27,3
1983	8,1	6,0	21,1	96,7	65,8
1975=100	172,3	63,8	68,3	192,6	6 razy

Gospodarka nie uspołeczniona

1975	3,0	1,7	22,0	45,5	9,9
1979	5,4	10,6	27,4	71,3	25,0
1983	6,2	5,1	16,9	88,1	40,2
1975=100	206,7	3 razy	76,8	193,6	4 razy

Gospodarka uspołeczniona

1975	1,7	7,7	8,9	4,7	-
1979	4,4	4,2	21,3	7,9	2,3
1983	1,9	0,9	4,2	8,6	25,6
1975=100	111,8	11,7	47,2	183,0	-

a/ Zboża bez ziarna siewnego.

Skup 4 zbóż, ziemniaków i żywca rzeźnego na 100 ha użytków rolnych w analizowanych latach /1975, 1979 i 1983/ podlegał znacznym wahaniom i odpowiednio wynosił: 4 zboża - 24,6q , 52,6q , 43,7q , ziemniaków - 49,1q , 79,1q , 32,5q , żywca rzeźnego - 161,6q, 280,8q i 114,0q. Natomiast skup mleka i jaj systematycznie wzrastał i osiągnął odpowiednio wielkość: mleka - 26,2 tys.l , 42,4 tys.l , 52,2 tys.l , jaj - 5,2 tys.szt , 14,6 tys.szt , 35,5 tys.szt.

ŚRODKI PRODUKCJI

Pod zbiory w 1983 r. w rolnictwie wysiano 30,0 tysięcy ton nawozów mineralnych, co w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wynosiło 163,8 kg NPK. Zużycie to było o 5,6% większe w porównaniu z rokiem 1975. Zużycie nawozów azotowych wynosiło 11,8 tys. ton, fosforowych 6,8 tys. ton i potasowych 11,4 tys. ton.

ZUŻYCIE NAWOZÓW SZTUCZNYCH I WAPNIOWYCH ^{a/}

WYSZCZEGÓLNIENIE	Nawozy sztuczne				Nawozy wapniowe /CaO/
	ogółem /NPK/	azotowe /N/	fosforowe /P ₂ O ₅ /	potasowe /K ₂ O/	
a-Polska b-województwo	na 1 ha użytków rolnych				
1974/75 ..... a	181,9	60,1	46,6	75,2	120,8
..... b	149,9	51,2	37,1	61,6	168,5
1978/79 ..... a	188,9	68,7	49,7	70,5	133,1
..... b	162,0	61,1	36,6	64,3	248,5
1982/83 ..... a	169,7	66,4	44,1	59,2	143,4
..... b	163,8	64,3	37,2	62,3	236,4

a/ W czystym składniku.

Zużycie wapna nawozowego w 1983 r. wynosiło 43,3 tys. ton, tj. o 35,4% więcej niż w 1975 r., co w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych daje 236,4 kg Ca O. W województwie bielskim sprzedaż pasz treściwych na przestrzeni lat 1975, 1979 i 1983 wynosiła odpowiednio 75,1 tys. ton, 105,7 tys. ton i 46,0 tys. ton.

Wyposażenie rolnictwa bielskiego w ciągniki w omawianych latach wykazywało tendencję rosnącą ze stanu 4348 sztuk w 1975 r. poprzez 5302 w 1979 do 8046 w 1983 r. Na 1 ciągnik w 1975 r. przypadało 36 ha użytków rolnych, w 1979 r. 26 ha użytków rolnych, a w 1983 roku 23 ha użytków rolnych.

LEŚNICTWO

Powierzchnia leśna w województwie bielskim wynosi 136 tys. ha z czego lasy państwowe zajmują 86 tys. ha a 50 tys. ha przypada na lasy niepaństwowe. W 1983 r. dokonano odnowień i zalesień sztucznych na powierzchni 1,6 tys. ha gruntów przejściowo pozbawionych drzewostanu /przede wszystkim zrębów/ oraz gruntów nieleśnych, w stosunku do roku 1975 rozmiar odnowień i zalesień sztucznych był wyższy o 80,6% , natomiast do 1979 r. niższy o 23,1%.

WAŻNIEJSZE DANE O GOSPODARCE LEŚNEJ

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Lasy państwowe			Lasy niepaństwowe
		razem	pod zarządem		
			Min. Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego	innych resortów	
Powierzchnia leśna ^{a/} w tys. ha					
1975...	137	86	85	1	51
1979...	137	86	85	1	52
1983...	136	86	85	1	50
Odnowienia i zalesienia w ha					
1975...	873	157	142	15	716
1979...	2050	990	976	14	1060
1983...	1577	768	748	20	809
Pozyskane drewna /grubizny/ w tys. m ³					
1975...	784	662	659	3	122
1979...	705	591	588	3	114
1983...	495	389	386	3	106

a/ Powierzchnia zalesiona oraz powierzchnia przejściowo pozbawiona drzewostanu /zręby, halizny, płązawizmy/ stan w dniu 31 XII.

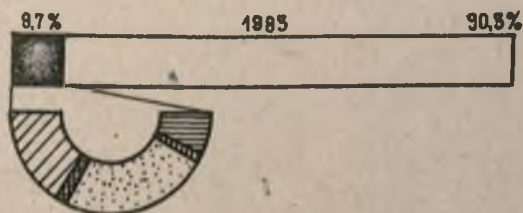
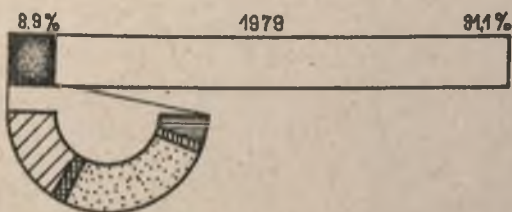
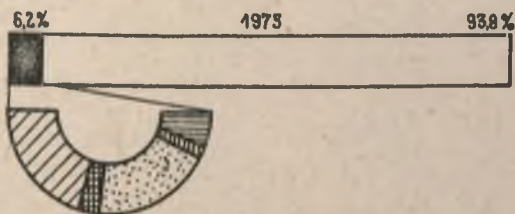
Pozyskanie drewna /grubizny/ wynosiła 495 tys. m³ w 1983 r. i w porównaniu z 1975 r. było mniejsze o 36,9%.

GOSPODARKA ZADRZEWIENIOWA

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975		1979		1983	
	ogółem	w tym na grun- tach nie pań- stwo- wych	ogółem	w tym na grun- tach nie pań- stwo- wych	ogółem	w tym na grun- tach nie pań- stwo- wych
Powierzchnia szkółek ^{a/} zadrzewionych w ha.	91	-	88	-	73	-
Sadzenie drzew w tys. sztuk	137	115	130	108	97	62
Sadzenie krzewów w tys. sztuk	228	188	258	166	112	69
Pozyskanie drewna /grubizny/ z za- drzewień w m ³	14664	13635	7320	7259	8261	7953
Grubizna iglasta	7765	6883	2718	2717	2451	2437
w tym drewno tar- taczne	6467	5635	1658	1658	1958	1948
Grubizna liściasta ..	6899	6772	4602	4542	5810	5516
w tym drewno tar- taczne	5557	5530	3051	3051	4163	3934

a/ Stan w dniu 1X.

STRUKTURA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG GRUP UŻYTKOWNIKÓW /stan w czerwcu/

- Gospodarka uspołeczniona
 w tym:
- Gospodarstwa państwowe
 Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
  - Spółdzielnie produkcyjne
  - Kółka rolnicze
  - Grunty państwowe i społeczne nie stanowiące gospodarstw rolnych
- Gospodarka nie uspołeczniona

lokalne.

W strukturze dróg publicznych o twardej nawierzchni nastąpiły korzystne zmiany polegające na zwiększeniu się długości dróg o na - wierzchni ulepszonej /o 500 km/. W wyniku tego drogi o twardej na - wierzchni ulepszonej stanowiły w końcu 1983 r. 87,3% ogólnej dłu - gości dróg publicznych o twardej nawierzchni / w 1975 r.- 75,2% /. Wzrost długości dróg publicznych o twardej nawierzchni zwiększył zagęszczenie tych dróg na 100 km² powierzchni województwa z 64,8 km w końcu 1975 r. do 65,1 km w końcu 1983 r.

W 1983 r. wzrosła również długość dróg publicznych pokrytych sie - cią linii regularnej komunikacji autobusowej PKS. Udział tej sieci w ogólnej długości dróg publicznych o twardej nawierzchni w 1983r. wyniósł 66,8% i wzrósł w porównaniu do 1975 r. /63,9%/.

POJAZDY SAMOCHODOWE^{a/} ZAREJESTROWANE.
Stan w dniu 31 XII.

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983
Ogółem ^{b/}	71478	88021	116880
w tym:			
Samochody osobowe	20990	39784	67708
jednostek gospodarki uspołecz - nionej	542	964	1106
prywatne	20448	38820	66602
Autobusy	1445	1568	1725
Samochody ciężarowe ^{c/}	8987	11480	11402
jednostek gospodarki uspołecz - nionej	7876	9577	8117
prywatne	1111	1903	3285
Motocykle i skutery	34777	28099	26641
jednostek gospodarki uspołecz - nionej	246	177	102
prywatne	34531	27922	26539

a/ Zarejestrowane w urzędach administracji terenowej uprawnionych do dokonania rejestracji. b/ Łącznie z samochodami specjalnymi.
c/ Łącznie z samochodami ciężarowymi o nadwoziach specjalizowanych.

SIEĆ KOMUNIKACYJNA
Stan w dniu 31 XII.

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983	1975	1979	1983
	w liczbach bez- względnych			na 100 km ²		
Długość linii kolejowych eks- ploatowanych ^{a/} w km /normalnotorowych/	415	421	421	11,2	11,4	11,4
w tym zelektryfikowanych ..	187	187	187	5,0	5,0	5,0
Długość dróg publicznych po- krytych siecią linii regu- larnej komunikacji PKS ^{b/} w km	1533	1508	1610	41,4	40,7	43,5
Placówki pocztowo-telekomuni- kacyjne	155	156	159	4,2	4,2	4,3

a/ PP "Polskie Koleje Państwowe". b/ Łącznie z długością ulic
przelotowych w miastach /stanowiących do 31 V 1975 r. powiaty/.

DRÓGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI^{a/}
Stan w dniu 31 XII.

L A T A	Ogółem		O nawierzchni	
	w liczbach bezwzględ- -nych	na 100 km ²	b/ ulepszonej	nieule- pszonej
	w kilometrach			

Ogółem

1975	2400	64,8	1805	595
1979	2380	64,3	1986	394
1983	2411	65,1	2105	306

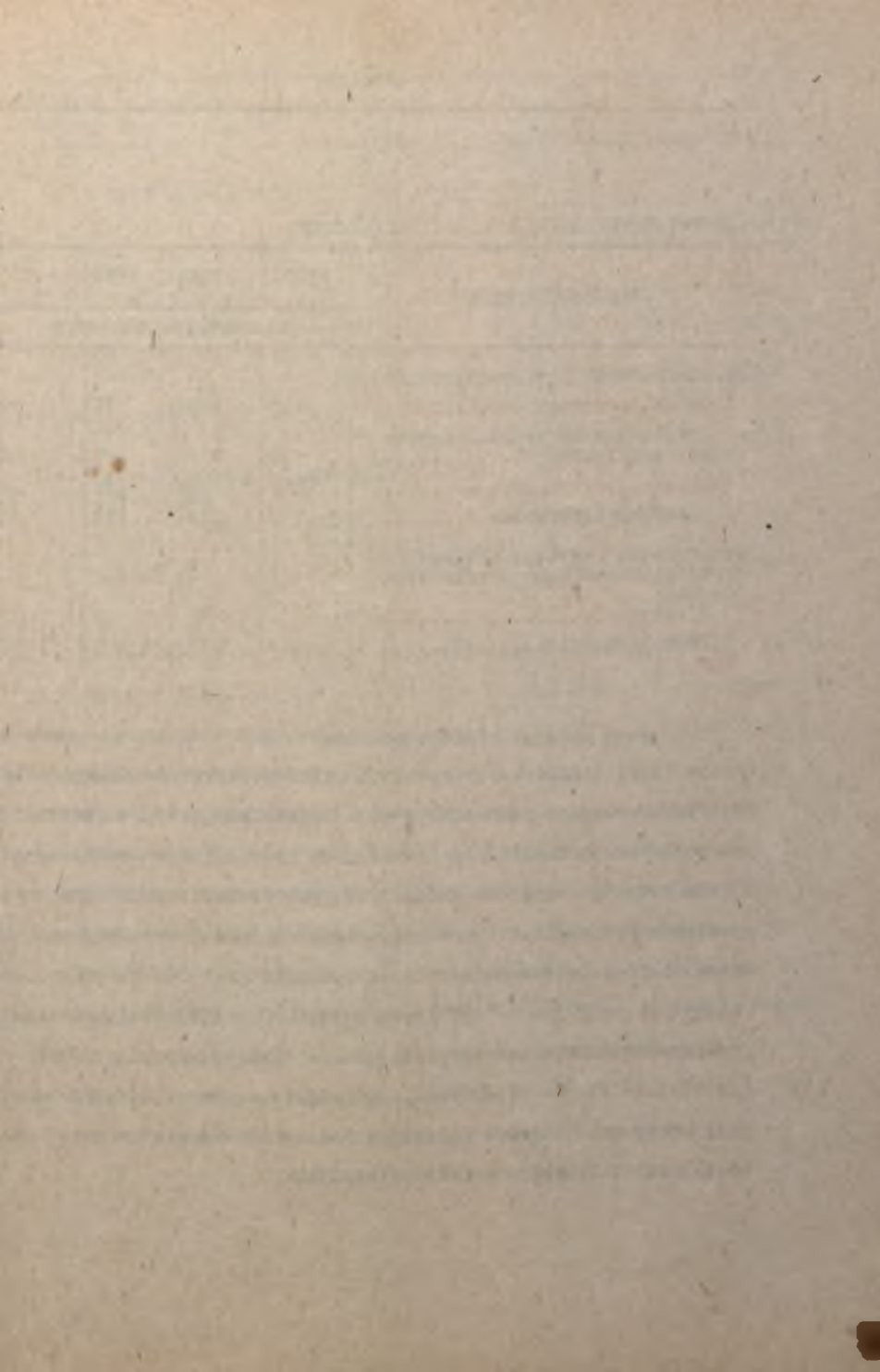
w tym drogi państwowe

1975	1018	27,5	956	62
1979	999	27,0	962	37
1983	1005	27,1	973	32

a/ Drogi publiczne, bez ulic w miastach/stanowiących do dnia 31 V
1975 r. województwa i powiaty/ oraz ulic nie stanowiących odcinków prze-
lotowych dróg państwowych i lokalnych w pozostałych miastach i wsiach
b/ Nawierzchnia: kostkowa, klinkierowa, betonowa, z płyt kamiennie-betono-
wych i bitumiczna.

193 osoby, a w 1983 r. - 211 osób.

PODSTAWOWE WSKAŹNIKI W SIECI DETALICZNEJ

WYSZCZEGÓLNIENIE	1970	1975	1979	1983
	w liczbach bezwzględnych			
Liczba ludności przypadająca na:				
1 punkt sprzedaży detalicznej..	162	169	176	173
1 uspołeczniony punkt sprzedaży detalicznej	174	173	193	211
1 sklep	269	277	292	283
1 sklep uspołeczniony	281	289	311	319
Powierzchnia użytkowa sklepów uspołecznionych w m ² przypadająca na:				
1 sklep	.	79	89	87
1000 ludności	.	273	303	308

Dla poprawy obsługi klienta położono duży nacisk na unowocześnienie sieci handlowej. Dotyczy to przede wszystkim upowszechniania form sprzedaży samoobsługowej i preselekcyjnej. W ostatnich latach dokonano modernizacji istniejącej sieci handlu detalicznego, w konsekwencji czego zwiększyła się powierzchnia sprzedażna oraz powierzchnia zapleczna w poszczególnych sklepach. Powierzchnia użytkowa sklepów uspołecznionych przypadająca na 1000 ludności zwiększyła się z 273 m² w 1975 roku do 308 m² w 1983 roku, natomiast powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 sklep wzrosła z 79 m² w roku 1975 do 87 m² w 1983 roku. Równoległe do wzrostu cen i wzrostu siły nabywczej ludności wzrastała sprzedaż w uspołecznionym handlu detalicznym i zakładach gastronomicznych.

SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW PRZEZ JEDNOSTKI GOSPODARKI USPOŁECZ -
 NIONEJ /ceny bieżące/

WYSZCZEGÓLNIENIE	Jednostka miary	1975	1979	1983
		w liczbach bezwzględnych		
Sprzedaż w uspołecznionym handlu detalicznym	mln zł	15361	23690	70284
na 1 mieszkańca	zł	19711	28867	82298
w tym sprzedaż towarów żywnościowych	mln zł	6736	10086	33046
Udział towarów żywnościowych w sprzedaży ogółem	%	43,8	42,6	47,0
Przeciętna sprzedaż miesięczna przypadająca na:				
1 punkt sprzedaży detalicznej	tys.zł	277	424	1439
1 mieszkańca	zł	1643	2406	6858

W porównaniu z 1975 rokiem sprzedaż w uspołecznionym handlu detalicznym wzrosła 4,5 krotnie i stanowiła 2,4% sprzedaży krajowej. Sprzedaż towarów żywnościowych wzrosła w tym okresie 5-cioкратно, a jej udział w sprzedaży ogółem wzrósł z 43,8% do 47,0%. Przeciętna sprzedaż miesięczna przypadająca na 1 mieszkańca wyniosła w roku 1983 - 6858 zł i w porównaniu z 1975 rokiem zwiększyła się o 317,4%. Sprzedaż detaliczna towarów przez jednostki gospodarki uspołecznionej na 1 mieszkańca w 1983 r. wyniosła 95,5 tys. złotych i była wyższa od średniej krajowej o 1,1 tys.zł. Sieć zakładów gastronomicznych w 1970 roku obejmowała 592 zakłady, w tym 518 zakładów uspołecznionych. W 1983 r. jak wynika z poniższych danych liczba zakładów gastronomicznych uspołecznionych wzrosła z 518 do 684 i stanowiła 3,6% zakładów w Polsce.

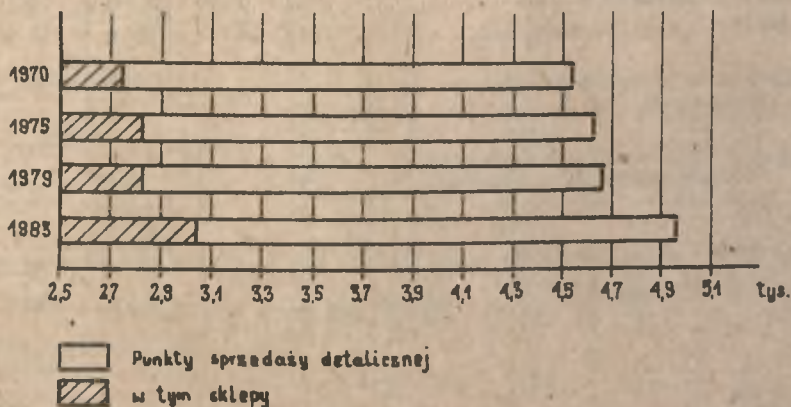
SIĘĆ GASTRONOMICZNA

WYSZCZEGÓLNIENIE	1970	1975	1979	1983
	w liczbach bezwzględnych			
Zakłady gastronomiczne	592	779	969	882
w tym uspołecznione	518	681	807	684
Liczba ludności na 1 zakład gastronomiczny	1241	1065	845	972
Miejsca konsumenckie w uspołecznionych zakładach gastronomicznych w tys.	42	47	50	44
↑ Miejsca konsumenckie przypadające na:				
1 uspołeczniony zakład gastronomiczny	81	69	62	64
1000 ludności	57	60	61	52
Liczba ludności na 1 miejsce konsumenckie	17	16	16	19

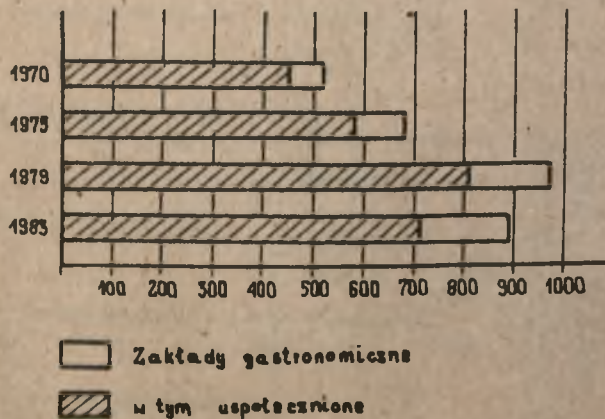
Wzrostowi liczby zakładów gastronomicznych nie towarzyszy odpowiedni przyrost miejsc konsumenckich. Nastąpiło nawet zmniejszenie liczby miejsc konsumenckich przypadających na 1 uspołeczniony zakład gastronomiczny z 81 w 1970 roku do 64 w 1983 r. Niemniej liczba ludności przypadająca na 1 miejsce konsumenckie w województwie bielskim jest o przeszło 1,5 raza mniejsza niż średnia krajowa. W kraju na 1 miejsce konsumenckie przypadają 32 osoby, a w województwie bielskim 19 osób, przy czym przeliczenie to nie uwzględnia ruchu turystycznego. W 1983 roku sprzedaż w uspołecznionych zakładach gastronomicznych w stosunku do 1975 roku wzrosła o 279,4 % /w cenach bieżących/ i wynosiła 6269 mln zł. Sprzedaż ta stanowiła 3,4% sprzedaży gastronomicznej w kraju. Przeciętna sprzedaż miesięczna przypadająca na 1 mieszkańca zwiększyła się w tym okresie o 245,7%.

SIEĆ SPRZEDAŻY DETALICZNEJ

SIEĆ GASTRONOMICZNA

SPRZEDAŻ GASTRONOMICZNY /ceny bieżące/

WYSZCZEGÓLNIENIE	Jednostka miary	1975	1979	1983
Sprzedaż /ceny bieżące/	mln zł	1652	2285	6269
na 1 mieszkańca	zł	2120	2806	7340
na 1 miejsce konsumenckie ...	zł	34961	45636	141319
Przeciętna sprzedaż miesięczna przypadająca na:				
1 miejsce konsumenckie	tys zł	2913	3458	11777
1 mieszkańca	zł	177	232	612

Sprzedaż gastronomiczna przypadająca na 1 miejsce konsumenckie wzrosła z 35 tys zł w 1975r. do 141 tys zł w 1983 r.

USŁUGI

Sieć placówek usługowych w województwie bielskim w latach 1975-1983 cechuje bardzo dynamiczny rozwój szczególnie jeśli chodzi o sektor prywatny.

PLACÓWKI USŁUGOWE

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983	1975=100
	w liczbach bezwzględnych			
Placówki usługowe.....	5279	6041	7051	133,6
w tym uspołecznione.....	1695	2008	1767	104,2
Zakłady.....	4660	5424	6637	142,4
w tym uspołecznione.....	1076	1391	1353	125,7
Uspołecznione punkty świadczenia usług.....	476	542	355	74,6
Uspołecznione punkty przyjęć....	143	75	59	41,3

Zauważa się tendencje redukcji punktów przyjęć i punktów świadczenia usług na rzecz zakładów usługowych. W 1983 roku istniało w województwie bielskim 6637 zakładów usługowych, przy czym najwięcej zakładów działa w branży meblarskiej i tapicerskiej, odzieżowej i bieliźniarskiej oraz motoryzacyjnej.

ZAKŁADY USŁUGOWE WEDŁUG BRANŻ

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zakłady usługowe		Liczba ludności przypadająca na 1 zakład	
	ogółem	w tym uspołeczniony	ogółem	w tym uspołeczniony
Ogółem.....	6637	1353	129	634
w tym:				
Naprawa zmechanizowanego i elektrycznego sprzętu domowego.....	48	26	17864	32979
Kowalskie i ślusarskie.	335	41	2560	20913

ZAKŁADY USŁUGOWE WEDŁUG BRANŻ /dok./

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zakłady usługowe		Liczba ludności przypadająca na 1 zakład	
	ogółem	w tym uspołecz- niony	ogółem	w tym uspołecz- niony
Motoryzacyjne	466	52	1840	16489
Stolarskie	386	17	2221	50438
Meblarskie i tapicer- skie	740	50	1159	17149
Odzieżowe i bieliźniar- skie	625	95	1372	9026
Szewskie	89	50	9634	17149
Pranie, maglowanie, chemiczne czyszczenie i farbowanie	217	108	3951	7939
Fryzjerskie i kosmety- czne	258	157	3323	5461

W porównaniu z 1975 rokiem przybyło w województwie bielskim o 42,4% zakładów, przy czym w branży motoryzacyjnej o 219,2%, w branży stolarskiej o 145,9%, meblarskiej i tapicerskiej o 70,1%. Poważnie zmniejszyła się liczba zakładów szewskich, o 76,2% w tym uspołeczniionych o 35,1%.

Wartość sprzedaży usług bytowych w gospodarce uspołecznionej wyniosła w 1983 roku 2274,5 mln zł, co oznacza wzrost do 1975 roku o 326,2% /w cenach bieżących/.

SPRZEDAŻ USŁUG W GOSPODARCE USPOŁECZNIONEJ

WYSZCZEGÓLNIENIE	Jednostka miary	1975	1979	1983	1975= 100
Sprzedaż usług w gospodarce uspołecznionej ..	mln zł	533,7	1040,0	2274,5	426,2
na 1 mieszkańca	zł	685	1267	2653	387,3
na 1 placówkę usługową	tys zł	101,1	172,2	322,6	319,1

Wartość sprzedaży usług bytowych przypadająca na 1 mieszkańca wzrosła w omawianym okresie o 287,3%, a na 1 placówkę usługową o 219,1%.

Wartość sprzedanych usług bytowych w wybranych branżach przedstawia poniższe zestawienie :

SPRZEDAŻ USŁUG WEDŁUG BRANŻ

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983	1975	1979	1983
	w tysiącach złotych			na 1 mieszkańca wż		
Ogółem.....	533712	1039984	2274498	685	1267	2653
w tym:						
Naprawa zmechanizowanego i elektrotechnicznego sprzętu gospod. domowego...	8974	16959	64941	12	21	76
Kowalskie i ślusarskie.....	22789	35322	63982	29	43	75
Motoryzacyjne.....	44899	119738	371491	58	146	433
Stolarskie.....	9467	12550	27293	12	15	32
Meblarskie i tapicarskie.....	29414	75456	92100	38	92	107
Odzieżowe i bielizniarskie.....	28797	59348	86032	37	72	100
Szewskie.....	13843	15853	23432	18	19	27
Remontowo-budowlane i instalacyjne.....	87981	171181	264983	113	209	309
Pranie, maglowanie, chemiczne czyszczenie i farbowanie...	25385	40585	77979	33	49	91
Fryzjerskie i kosmetyczne.....	29839	47562	95078	38	58	111

GOSPODARKA KOMUNALNA I MIESZKANIOWA

O standardzie życia społeczeństwa w dużym stopniu decyduje gospodarka komunalna i mieszkaniowa. W roku 1960 jedynie w czterech miastach w województwie istniała sieć wodociągowa i kanalizacyjna, a komunikacja miejska funkcjonowała tylko w Bielsku-Białej. Obecnie wszystkie miasta w województwie posiadają sieć wodociągową, a tylko dwa miasta nie posiadają jeszcze sieci kanalizacyjnej.

W okresie ostatnich 14 lat wyposażono w sieć gazową 8 miast, wybudowano urządzenia wodociągowe w 14 miastach, a 12 miast wyposażono w sieć kanalizacyjną.

Długość czynnej sieci wodociągowej w 1960 roku wyniosła w województwie bielskim zaledwie 172,4 km. Okres najpoważniejszych inwestycji urządzeń komunalnych przypadł na lata 1970-1975. W tym okresie przybyło 712,7 km sieci wodociągowej. Obecnie długość czynnej sieci wodociągowej wynosi już 1456,5 km. Odpowiednio do sieci przybyło połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych z 4127 sztuk w 1960 roku do 37361 sztuk w 1983 roku. Rozbudowa i budowa nowych urządzeń komunalnych w znacznym stopniu wpłynęła na poprawę warunków życia ludności. Rosło zapotrzebowanie na gaz i energię elektryczną. W 1960 roku zużyto 17645,0 tys. kWh energii elektrycznej i 13368,7 tys. m³ gazu sieciowego. W roku 1983 odpowiednie zużycie wynosiło 313937 tys kWh i 231036,7 tys m³. Podobna tendencja występuje również w przypadku zużycia wody /3368,0 tys m³ w 1960 roku 29211,8 tys m³ w 1983 roku/.

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane w roku 1960 wynosiły 153093 mieszkania i 366972 izby. Do końca 1983 roku przybyło 74722 mieszkania i 405224 izby. Nie oznacza to wszakże zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych ludności. W spółdzielniach budownictwa mieszkaniowego około 10 tys członków spółdzielni i 24 tys kandydatów na członków spółdzielni oczekuje na mieszkanie. Według stanu na 31. XII. 82r. było jeszcze 4261 członków spółdzielni oczekujących na mieszkania 7 lat i więcej. Dane o sytuacji mieszkaniowej ludności w latach 1960-1983 przedstawia poniższa tabela:

ZASOBY MIESZKANIOWE ZAMIESZKANE

WYSZCZEGÓLNIENIE	1960	1970 ^{a/}	1975	1978 ^{a/}	1983
Mieszkania	153093	175752	203298	205122	227865
Izby	366972	510026	612771	674771	772196
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	.	9208712	.	12036750	13765332
Przeciętna w zasobach zamieszkałych:					
liczba izb w mieszkaniu	2,40	2,90	.	3,29	3,39
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na osobę	.	12,8	.	15,3	16,6
Liczba osób na:					
mieszkanie	.	4,09	.	3,83	3,64
izbę	1,80	1,40	1,30	1,16	1,07

a/ Dane spisów powszechnych.

 PODSTAWOWE URZĄDZENIA KOMUNALNE

WYSZCZEGÓLNIENIE	1960	1970	1975	1979	1983
Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej ulicznej w km	172,4	232,3	945,0	1155,7	1456,5
Czynne połączenia prowadzone do budynków mieszkalnych w szt:					
wodociągowe	4127	6127	18454	28660	37361
kanalizacyjne ..	3390	3737	6603	7469	8531
Odbiorcy w gospodarstwach domowych:					
energii elektrycznej.....	27,3	42,9	160,5	190,6	213,4
gazu sieciowego	11774	24963	52295	72696	92033
Zużycie w gospodarstwach domowych:					
wody z wodociągów w tys.m ³ ...	3368	8533	16970	22598	29212
energii elektrycznej w tys.KWh	17645	37612	185940	333794	313937
gazu sieciowego w tys.m ³ a/	13369	38073	118356	229647	231036

a/ 1 m³ gazu o cieple spalania 4000 Kcal.

Stan komunikacji miejskiej w latach 1975-1983 przedstawia poniższa tabela:

KOMUNIKACJA MIEJSKA

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983
Linie komunikacyjne w km	807	967	1060
Czynne trasy autobusowe w km	365	425	482
Autobusy a/	237	258	289

a/Stan inwentarzowy /31 XII/

Korzystnym zjawiskiem w sytuacji mieszkaniowej jest stałe zwiększanie się powierzchni użytkowej 1 mieszkania przypadającej na osobę, oraz spadek liczby osób na mieszkanie i na izbę. Przeciętna liczba osób na izbę utrzymuje się na poziomie średniej krajowej i pod tym względem województwo bielskie znajduje się na 13 miejscu w kraju obok 5 województw posiadających ten sam wskaźnik zagęszczenia. Wyposażenie mieszkań ulegało również stałej poprawie.

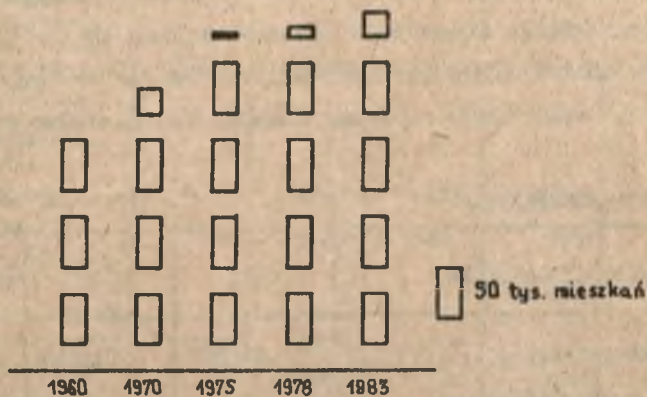
WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983
Mieszkania ogółem	203298	212475	224023
w tym wyposażone w:			
wodociąg	84021	156740	176543
ustęp spłukiwany	52780	111962	130219
łazienkę - urządzenie kąpielowe	54544	124881	143684
centralne ogrzewanie	38762	83519	101739
gaz sieciowy	31441	87005	74300

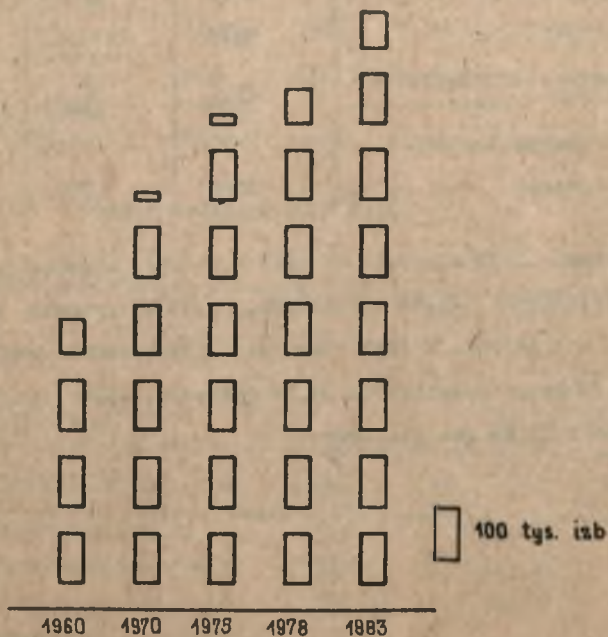
W 1975 roku 41,3% mieszkań wyposażonych było w wodociąg, 26,0% w ustęp spłukiwany, 20,8% w łazienkę, 14,1% w centralne ogrzewanie, 15,5% w gaz sieciowy. W 1983 roku już 78,8% mieszkań posiada wodociąg, 58,1% ustęp spłukiwany, 64,1% łazienkę, 45,4% centralne ogrzewanie i 33,2% gaz sieciowy.

ZASOBY MIESZKANIOWE ZAMIESZKANÉ

MIESZKANIA

IZBY

SZKOLNICTWO I WYCHOWANIE

Od utworzenia województwa bielskiego liczba przedszkoli i oddziałów przedszkolnych wzrosła z 312 do 354 w roku 1983. Liczba miejsc, którymi dysponują zwiększyła się o 4123 i osiągnęła 19,4 tys., a z jednego miejsca korzystało przeciętnie 1,5 dziecka. Przeciętna wielkość przedszkola zwiększyła się w tym czasie z 49 miejsc do 55 miejsc, a udział dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym wzrósł z 43,9% do 45,7%.

NIKTÓRE INFORMACJE Z OŚWIATY I WYCHOWANIA Stan na początku roku szkolnego

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983
Przedszkola i oddziały przedszkolne/łącznie ze specjalnymi/	312	339	354
- miejsca	15312	18052	19435
- dzieci	22265	27896	28565
Szkoły podstawowe /bez specjalnych/	341	333	335
- uczniowie	103593	102396	107892
- absolwenci	13550	12317	11060
Szkoły niepełne średnie, zawodowe	88	53	58
- uczniowie	24107	19777	18238
- absolwenci	8921	7411	5455
Licea ogólnokształcące /bez specjalnych/	15	16	15
- uczniowie	7993	7208	6630
- absolwenci	1767	1834	1526
Szkoły zawodowe średnie i policealne	77	93	95
- uczniowie	15008	18759	15211
- absolwenci	3211	3635	3825

U w a g a: dane dotyczące szkół, uczniów i absolwentów odnoszą się wyłącznie do szkół dla niepracujących.

Liczba szkół podstawowych, równoległe do zmian liczby dzieci w wieku szkolnym, zmniejszyła się w latach 1975-1979. W następnych latach liczba szkół rosła i osiągnęła 335 w roku 1983. Dzieci przybywa jednak szybciej niż szkół, tak że średnia liczba uczniów w jednej szkole zwiększyła się z 303 do 322 w roku 1983. Wzrost kadry nauczycielskiej spowodował, że liczba uczniów na 1 nauczyciela pełnozatrudnionego zmniejszyła się z 24 do 18 w roku 1983. Liczba absolwentów szkół podstawowych zmniejsza się jeszcze - ze stanu 13550 w roku 1975 do 11060 w 1983. Należy oczekiwać zmian tej sytuacji w najbliższych latach. Większość młodzieży w roku 1975 kontynuowała naukę w szkołach zawodowych - 51,9%, w roku 1983 natomiast 53,5% młodzieży uczyło się w szkołach średnich.

W końcu lat 70-tych w wiek szkoły średniej zaczęły wkraczać roczniki niżej demograficznego w związku z tym maleje od 1975 roku liczba uczniów liceów ogólnokształcących, a liczba absolwentów zmniejsza się ciągle od 1976 r. Na skutek tych samych przyczyn oraz w związku z malejącym zainteresowaniem nauką w szkołach zawodowych maleje i w nich liczba uczniów i absolwentów. Jedynie w szkołach zawodowych średnich i policealnych liczba uczniów i absolwentów wzrastała aż do 1980 roku, aby w roku 1983 ponownie osiągnąć poziom z roku 1975-tego.

W dwóch filiach uczelni wyższych w Bielsku-Białej i Cieszynie studiuje ponad 1,8 tys. osób, w tym 1,1 tys. na studiach dziennych. W roku 1983 mury tych uczelni opuściło 355 absolwentów, w tym 191 po studiach dziennych. Nad tokiem studiów czuwało 246 pracowników naukowo - dydaktycznych, w tym sześciu profesorów i 21 docentów.

KULTURA I SZTUKA.

Ciągle najpopularniejszą placówką kulturalną jest kino chociaż liczba kin w woj. bielskim zmalała od roku 1975 o 5, a jeśli cofnąć się do roku 1970, to spadek jest jeszcze większy bo aż o 25 kin stałych. Jest to wyraz obserwowanego w całym kraju malejącego zainteresowania filmem kinowym. Liczba widzów spadła z 3112,4 tys. w roku 1975 do 1924,0 tys. w roku 1982. W roku 1983 zanotowano po raz pierwszy wyraźny wzrost liczby widzów. Osiągnęła ona 2291,5 tys. osób, czyli 2672 osoby na 1000 ludności, podczas gdy w kraju przeciętnie występuje 2956 widzów na 1000 ludności. W dwóch teatrach województwa bielskiego liczba miejsc ulega ciągle zmniejszeniu. Liczba widzów zmniejszyła się z 325,0 tys. w roku 1975 do 206,8 tys. w roku 1979 aby następnie wzrastać do 286,1 tys. w roku 1983 co oznacza 334 osoby na 1000 ludności /w kraju przeciętnie 212/.

Wzrasta liczba bibliotek publicznych łącznie z filiami z 217 w roku 1975 do 250 w roku 1983 a równocześnie czynnych było blisko 200 punktów bibliotecznych - a liczba ich zmienia się z roku na rok. Zasoby bibliotek mierzone liczbą woluminów wzrosły od roku 1975 o 46,0% i osiągnęły w roku 1983 2489,7 tys. Wzrasta liczba czytelników oraz wypożyczonych książek choć liczba wypożyczeń na 1 czytelnika nie wykazuje wzrostu w opisywanym okresie wahając się na poziomie 19 wypożyczeń rocznie na jednego czytelnika.

Liczba zwiedzających muzea i wystawy w województwie bielskim malała systematycznie w latach 1975-1982 z 1042,6 tys. do 511,8 tys. W roku 1983 ponownie wystąpił wzrost zainteresowania działalnością

tych placówek wyrażający się wzrostem liczby zwiedzających do 578 tysięcy.

Dwie spośród jednostek działających w dziedzinie kultury są powszechnie znane i to nie tylko w kraju ale i poza jego granicami. Jest to Studio Filmów Rysunkowych w Bielsku-Białej - gdzie powstają filmy z Bolkiem i Lolkiem oraz Państwowy Teatr Lalek "Banialuka" w Bielsku-Białej.

NIKTÓRE INFORMACJE Z DZIEDZINY KULTURY
Stan w dniu 31.XII.

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983
Kina stałe	46	45	41
miejsca	11182	10729	9457
widzowie w tys.	312,4	2519,1	2291,5
Teatry	2	2	2
miejsca	855	851	846
widzowie w tys.	325,0	206,8	286,1
Biblioteki publiczne /łącznie z filiami/	217	237	250
punkty biblioteczne	176	152	181
księgozbiór w tys. woluminów	1705,1	2072,4	2489,7
czytelnicy w tys.	155,5	171,3	184,0
wypożyczenia w tys. woluminów	3059,3	3198,3	3445,4
Muzea	11	10	12
Abonenci na 1000 ludności			
radiowi	238	225	236
televizyjni	178	205	221

Upowszechnienie publikatorów wśród mieszkańców naszego województwa pochodzących w znacznym procencie ze środowisk wiejskich, rozszerzyło ich udział w kulturze ogólnopolskiej wpływając na kształ-

towanie ogólnego kanonu kulturalnego.

Liczba abonentów radiowych i telewizyjnych rośnie w województwie bielskim wolniej niż przeciętnie w kraju co zapewne spowodowane jest utrudnieniami w odbiorze programów ze względu na urozmaiconą rzeźbę powierzchni.

W roku 1983 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiągnęliśmy poziom krajowy w liczbie abonentów radiowych z 1974 roku, zaś abonentów telewizyjnych z 1979 roku.

Czytelnictwo gazet jest o przeszło 1/4 niższe od przeciętnej krajowej i w roku 1983 na jednego mieszkańca przypadało 47 gazet.

Wyższe natomiast niż w kraju ogółem jest zainteresowanie czasopismami, które stanowią popularną lekturę relaksową. Na jednego mieszkańca przypadało 28 sprzedanych czasopism podczas gdy w kraju 23 czasopisma.

OCHRONA ZDROWIA

Systematycznej poprawie ulega ochrona zdrowia w naszym województwie. Liczba lekarzy wzrosła z 999 w 1975 roku do 1412 w roku 1983, a wskaźnik wykazujący liczbę lekarzy na 10 tys. ludności wzrósł z 12,8 do 16,5. Jest to ciągle poziom niższy od przeciętnego w kraju, który np. w 1983 r. wynosił 18,9 lekarzy na 10 tys. ludności. Podobna sytuacja występuje w przypadku lekarzy stomatologów - liczba ich stale rośnie, lecz w przeliczeniu na 10 tys. ludności osiągnęliśmy poziom krajowy z 1975 roku czyli 4,4 lekarza na 10 tys. ludności. O wiele bliższa przeciętnej krajowej jest liczba pielęgniarek i położnych w przeliczeniu na 10 tys. ludności choć i tu opóźnienie sięga odpowiednio 2 i 5-ciu lat.

PODSTAWOWE INFORMACJE O OCHRONIE ZDROWIA Stan w dniu 31 XII.

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983
Lekarze	999	1177	1412
na 10000 ludności	12,8	14,2	16,5
Lekarze dentyści	295	356	374
na 10000 ludności	3,7	4,0	4,4
Pielęgniarki	2739	3425	3858
na 10000 ludności	35,1	39,5	45,0
Położne	292	307	369
Łóżka w szpitalach	3416	3509	3931
na 10000 ludności	43,8	42,8	45,8
Łóżka w izbach porodowych	123	118	98
Przychodnie	112	121	127
liczba ludności miejskiej na 1 przychodnię w tys.	3,0	3,2	3,3
Ośrodki zdrowia	80	86	86
liczba ludności wiejskiej na 1 ośrodek zdrowia w tys.	5,6	5,0	5,1

PODSTAWOWE INFORMACJE O OCHRONIE ZDROWIA
Stan w dniu 31 XII. /dok./

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983
Apteki	62	66	69
liczba ludności na 1 aptekę			
w tys	12,6	12,4	12,4
Żłobki ogółem	24	28	28
miejsca	1485	1830	1788
dzieci	2537	2983	2130

Rozwija się również baza materialna służby zdrowia. Liczba łóżek w szpitalach wzrosła z 3416 w 1975 r. /w sześciu szpitalach/ do 3931 w roku 1983 /w dziewięciu szpitalach/ co daje 45,8 łóżka na 10 tys. /w kraju 56,1/ ludności. Liczba przychodni w latach 1975-1983 zwiększyła się o 15 lecz pomimo to na jedną przychodnię przypada coraz większa liczba ludności miejskiej, w roku 1983 już 3,3 tys. /w kraju 3,7 tys./. Liczba ośrodków zdrowia na wsi zwiększyła się z 80 w 1975 roku do 86 w roku 1983, czyli na jeden ośrodek zdrowia przypada 5,1 tys. mieszkańców /w kraju 4,6 tys./. 11 oddziałów pomocy doraźnej dysponuje 87 karetkami sanitarnymi, podczas gdy w 1975 r. 10 oddziałów wyposażonych było w 51 wozów. Co roku pogotowie notuje około 60 tys. wyjazdów do zachorowań oraz powyżej 80 tys. usług ambulatoryjnych.

Rośnie systematycznie liczba aptek z 62 w 1975 roku do 69 w 1983r. Choć liczbę ludności przypadającą na jedną aptekę zmniejszyła się z 12,6 tys. do 12,4 tys. to jednak nadal jest wyższa od poziomu krajowego, który od kilku lat wynosi 11,0 tys. mieszkańców na 1 aptekę.

W latach 1975 - 1979 wzrosła liczba żłobków o 4 , miejsc w żłobkach o 345 oraz dzieci z nich korzystających o 446. W kolejnych latach liczba żłobków pozostawała bez zmian lecz zmniejszyła się liczba miejsc, którymi one dysponowały do 1788 oraz korzystających z nich dzieci do 2130.

TURYSTYKA. WYPOCZYNEK.

Teren województwa bielskiego posiada wielorakie wartości przyrodniczo-fizyczne i kulturowe. Szczególnie cenne są zasoby środowiska naturalnego. Duże zróżnicowanie ukształtowania terenu zarówno pod względem wysokości, jak i urozmaicenie form, sieć rzeczna o dużych zasobach wód czystych, warunki klimatyczne, duże kompleksy leśne o zróżnicowanej strukturze, składają się na kompozycję czynników określających walory rekreacyjne.

Wiele fragmentów obszaru województwa lub pojedynczych elementów o najwyższych wartościach przyrodniczych objęto ochroną prawną a wśród nich:

- Babiogórski Park Narodowy utworzony w 1954 r.,
- 18 rezerwatów przyrody,
- 283 pomniki przyrody.

Około 70% powierzchni województwa, to tereny przydatne do celów turystyki górskiej i około 2/3 terenu jest atrakcyjne z punktu widzenia sezonu zimowego dla uprawiania sportów zimowych. Duże znaczenie ma w tym przypadku wysokość bezwzględna oraz konfiguracja terenu, a przede wszystkim długość okresu zalegania pokrywy śnieżnej. Obok terenów górzystych województwo bielskie posiada również atrakcyjne tereny nizinne, położone nad zbiornikami wodnymi oraz wzdłuż dolnych odcinków biegu rzek Soły i Skawy. Wymienione walory stwarzają warunki do uprawiania turystyki i wypoczynku prawie przez cały rok. Na rozwój turystyki w województwie bielskim wywiera silny wpływ z jednej strony atrakcyjność środowiska przyrodniczego

a z drugiej bliskie sąsiedztwo gęsto zaludnionego i zanieczyszczonego Górnego Śląska. Istnienie wielu miejscowych ośrodków przemysłowych stwarza również duże zapotrzebowanie na krótkotrwałe odpoczynek typu weekendowego.

W okresie 40-lecia PRL rozwinięto od podstaw sieć urządzeń turystycznych w postaci: wyciągów gondolowych i kolejek linowych, wyciągów narciarskich, kąpielisk, pływalni, przystani wodnych, szlaków turystycznych górskich o łącznej długości 1700 km, szlaków turystycznych nizinnych, szlaków narciarskich. Nastąpił również rozwój i rozbudowa bazy noclegowej i gastronomicznej zarówno uspołecznionej jak i prywatnej. Czynniki te przyczyniły się do dynamicznego rozwoju turystyki zarówno krajowej jak i zagranicznej, a także sportu, wczasów i innych form wypoczynku. Największy rozwój zaplecza rekreacyjno-turystycznego przypada na lata 70-te. W okresie tym wybudowano wiele zakładowych domów wczasowych, hoteli, moteli i innych obiektów rekreacyjno-wypoczynkowych. Pewnemu zahamowaniu zarówno w zakresie dalszego rozwoju zaplecza rekreacyjno-turystycznego, jak i korzystających z wypoczynku i turystyki przypada na lata 80-te.

PODSTAWOWE DANE O WYKORZYSTANIU ZAREJESTROWANYCH OBIEKTÓW TURYSTYCZNYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983
Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych ^{a/}			
Ogółem	14609	11007	7741
Hotele	1255	1007	826
Motele, domy wycieczkowe i pensjonaty	2506	2327	2421
Schroniska	1073	983	1256
Schroniska młodzieżowe	475	1311	1003
Kempingi i pola biwakowe	830	1063	1078
Pokoje gościnne ^{a/}	8425	4080	1132
Inne obiekty	45	236	25

PODSTAWOWE DANE O WYKORZYSTANIU ZAREJESTROWANYCH OBIEKTÓW TURYSTYCZNYCH / dok./

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983
Korzystający z noclegów w tys. ^{b/}			
Ogółem	507,0	496,0	420,0
Hotele	144,8	117,5	86,0
Motele, domy wycieczkowe i pensjonaty	124,7	173,3	147,8
Schroniska	92,2	78,5	96,7
Schroniska młodzieżowe ...	30,3	46,0	32,2
Kempingi i pola biwakowe .	4,8	21,3	39,4
Pokoje gościnne c/.....	104,5	52,6	17,5
Inne obiekty	0,7	6,8	0,4
Udzielone noclegi w tys. ^{b/}			
Ogółem	1433,9	1424,8	954,8
Hotele	355,3	269,6	159,0
Motele, domy wycieczkowe i pensjonaty	369,6	452,3	377,8
Schroniska	160,8	178,5	199,6
Schroniska młodzieżowe ...	56,1	89,7	66,1
Kempingi i pola biwakowe..	11,7	51,7	75,1
Pokoje gościnne c/.....	449,1	365,0	76,4
Inne obiekty	4,3	18,0	0,8

a/ Stan w dniu 31.VII. b/

Z danych umieszczonych w tabeli wynika, że rozwój zarejestrowanej bazy noclegowej nie odpowiada wszechstronnym walorom turystycznym województwa. Liczba miejsc noclegowych w obiektach turystycznych zmniejszyła się z 14,6 tys. w roku 1975 do 7,7 tys. w 1983 r. Oznacza to zmniejszenie udziału województwa w krajowej puli miejsc noclegowych z 4,4% w 1975 r. do 2,3% w 1983 r. Spadek dotyczył głównie pokoi gościnnych w kwaterach prywatnych, gdzie liczba miejsc noclegowych zmniejszyła się w latach 1975-1983 o 7,3 tys. Liczba turystów korzystających z noclegów w latach 1975-1983 ulegała zmniejszeniu z 507,0 tys. osób w 1975 r. do 420,0 tys. w roku 1983. Wynika to ze zmniejszenia liczby miejsc w kwaterach prywatnych.

W 1975 r. największym powodzeniem cieszyły się hotele / 28,6% ogółu korzystających /, a w 1983 r. - motele i domy wycieczkowe / 34,4% /. W ostatnich latach rośnie zainteresowanie kempingami i polami namiotowymi.

Liczba udzielonych noclegów również zmalała z 1433,9 tys. w 1975 r. do 954,8 tys. w 1983 r., chociaż w latach 1976-1978 znacznie przekroczyła 2 mln udzielonych noclegów.

W latach 1975-1983 również zmalała baza czasowo-wypoczynkowa.

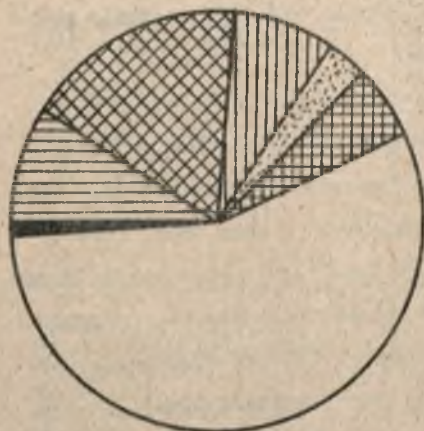
Liczba zarejestrowanych miejsc noclegowych w obiektach czasowo-wypoczynkowych zmniejszyła się w województwie bielskim z 33,0 tys. w najkorzystniejszym roku 1977 do 24,0 tys. w roku 1983. Jest to 5,0% ogółu miejsc noclegowych w obiektach tego typu w kraju. Liczba osób korzystających z noclegu w obiektach czasowo-wypoczynkowych zmniejszała się z 499 tysięcy w roku 1976 do 292 tys. w roku 1982. W okresie dziewięciu miesięcy 1983 roku zanotowano już 289 tysięcy korzystających z noclegów czyli 8,4% ogółu korzystających z tych obiektów w kraju. Pod względem liczby obiektów województwo bielskie zajmuje 5 miejsce w kraju za woj. nowosądeckim, szczecińskim, gdańskim i koszalińskim.

Co roku w województwie bielskim przebywa znaczna liczba turystów zagranicznych. W najlepszym roku 1979 z noclegów w powszechnie dostępnej bazie turystycznej korzystało na przykład 23,3 tys. cudzoziemców, w tym 15,6 tys. z krajów socjalistycznych. W roku 1983 korzystało z noclegów w tych obiektach 4,5 tys. turystów zagranicznych w tym 2,8 tys. to obywatele państw socjalistycznych.

Walory naturalne województwa i jego położenie geograficzne wskazują na potrzebę zapewnienia dalszego wszechstronnego rozwoju turystyki na rzecz miejscowej ludności oraz ludności przyjazdowej.

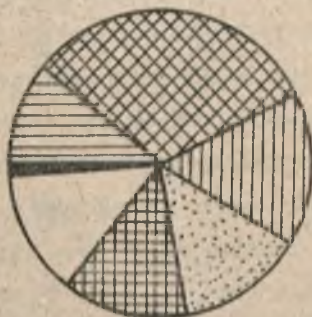
STRUKTURA MIEJSC NOCLEGOWYCH W OBIEKTACH TURYSTYCZNYCH

1975

44608 miejsc

1985

7741 miejsce

Hotela

Hotela, pensjonaty, domy wycieczkowe

Schroniska

Schroniska młodzieżowe

Kempingi i pola biwakowe

Pokoje gościnne

Inne obiekty

WARUNKI BYTU LUDNOŚCI.

Na warunki bytu ludności składa się wiele czynników, a w szczególności spożycie dóbr materialnych, zaspokojenie potrzeb w zakresie usług, warunki mieszkaniowe, stopień wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania. W powszechnych odczuciach ludności warunki uzależnione są od wysokości realnych przychodów ludności, od kształtowania się kosztów utrzymania i poziomu cen.

W okresie 40-lecia Polski Ludowej warunki bytu ludności uległy zasadniczemu przeobrażeniu. W pierwszym okresie powojennym nastąpiła odbudowa materialnych podstaw bytu i zaspokojenia podstawowych potrzeb biologicznych ludności. Większość zakładów pracy została odbudowana ze zniszczeń wojennych, wiele z nich zmodernizowano i rozbudowano stwarzając ludności warunki do pracy. Były to bowiem tereny o nadmiernej ilości siły roboczej niewykorzystanej w pełni w okresie międzywojennym.

W latach 1970-1980 nastąpiło znaczne przyśpieszenie tempa poprawy warunków bytowych ludności. Uległa rozszerzeniu działalność inwestycyjna i miał miejsce rozwój większości dziedzin gospodarki narodowej. W okresie tym podjęto i wprowadzono w życie wiele istotnych decyzji i reform o charakterze społecznym, ekonomicznym i administracyjnym.

W 1975 roku nowo powstałe województwo bielskie stało się prężnym ośrodkiem przemysłowym i turystyczno-rekreacyjnym. Nastąpił rozwój budownictwa mieszkaniowego, powstały nowe osiedla mieszkaniowe,

dzięki czemu uległy zasadniczej poprawie warunki mieszkaniowe ludności. Nie zależnie od pracy w przemyśle ludność znalazła również zatrudnienie w ośrodkach wypoczynkowych, turystyce, usługach.

PRZYCHODY I WYDATKI PIENIĘŻNE LUDNOŚCI

Pieniężne przychody ludności kształtowały się w 1983 r. na poziomie 104,0 mld zł i w porównaniu do 1975 r. wzrosły ponad 4-ro krotnie. Wysokiej dynamice przychodów towarzyszył wysoki wzrost kosztów utrzymania spowodowany podwyżką cen podstawowych artykułów żywnościowych oraz większości artykułów nieżywnościowych. Z analizy przychodów wynika, że podstawowym źródłem przychodów ludności są wynagrodzenia za pracę, stanowiące 43,4% ogólnych przychodów. Następnym co do wielkości źródłem przychodów są świadczenia społeczne o udziale 17,6%. Nieco mniej 5,8% przychodów uzyskiwała ludność ze sprzedaży produktów rolnych i ogrodniczych oraz blisko 5,0% to przychody pozarolniczych gospodarstw nie uspołecznionych.

POZIOM PRZYCHODÓW PIENIĘŻNYCH LUDNOŚCI

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1978	1983		1975= =100
	w mln zł			w odsetkach	
Przychody ogółem	23566,3	34150,2	104007,2	100,0	441,3
w tym:					
Wynagrodzenia za pracę.	13782,4	18329,2	45175,9	43,4	327,3
Świadczenia społeczne..	2331,4	4107,1	18306 0	17,6	784,3
Przychody ze sprzedaży produktów rolniczych.	1095,7	2337,0	5837,0	5,8	532,7
Przychody pozarolnī - czych gospodarstw nie uspołecznionych	502,5	790,5	5181,5	986,9	5,0

Źródło: dane Narodowego Banku Polskiego

W latach 1975-1983 szczególnie wysokim przyrostem dynamiki charakteryzowały się przychody pozarolnicze gospodarstw nie uspołecz-nionych, świadczenia społeczne i przychody ze sprzedaży produktów rolniczych.

Charakterystycznym zjawiskiem województwa bielskiego jest duży przypływ pieniędzy z innych województw /19,2 mld zł w 1983r./ zna-cznie przewyższający odpływ pieniędzy do innych województw. Jest to spowodowane głównie wynikiem działalności turystyczno-rekreacyjnej oraz wyjazdami do pracy poza teren województwa znacznej ilości mieszkańców.

W ślad za dynamicznym wzrostem dochodów pieniężnych brutto ludności w latach 1975-1983 nastąpił wzrost wydatków na cele konsumpcyjne. Rozdysponowanie pieniężnych dochodów brutto ludności przedstawia poniższe zestawienie:

PIENIĘŻNE WYDATKI LUDNOŚCI

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983		
	w milionach złotych			1975= =100	w odset- kach
Wydatki ogółem..	23566,3	34150,2	104007,2	441,3	100,0
w tym:					
Fundusz na- bywczy lud- ności	17018,6	25859,8	81262,1	477,5	78,1
Opłaty za usługi	2236,9	3511,2	9197,6	411,2	8,8

W roku 1983 ludność wydatkowała 81,3 mld zł na zakup towarów oraz 9,2 mld zł na opłaty usług, co stanowiło 87,0% udziału ogólnych wydatków, podczas gdy w roku 1975 udział wydatków na zakup towarów i opłatę usług był niższy i wynosił 81,7%.

WYŃAGRODZENIA

Wynagrodzenia za pracę stanowią decydujący udział w dochodach osobistych ludności. Z perspektywy czasu stwierdzić można, iż tempo wzrostu wynagrodzeń za pracę w poszczególnych okresach 40-lecia było zróżnicowane. W latach 1960-1965 istniała pewna stagnacja wynagrodzeń, natomiast w latach 1966-1970 wynagrodzenia miały wyraźną tendencję zniżkową, a w 1969 i 1970 zmniejszyła się również bezwzględna wielkość przyrostu wynagrodzeń. W latach 70-tych odmiennie niż w latach 60-tych kształtował się zarówno przyrost, jak i tempo wzrostu wynagrodzeń. W latach tych każdy kolejny rok przynosił zwiększenie zarówno bezwzględnego przyrostu wynagrodzeń za pracę, jak i tempa ich wzrostu. Wynikało to z odmiennego mechanizmu wzrostu globalnych wynagrodzeń. Na wzrost globalnego funduszu wynagrodzeń w latach 60-tych wpływał w dużym stopniu wzrost zatrudnienia, a w mniejszym wzrost przeciętnych płac i wynagrodzeń. W latach 70-tych zaś wzrost zatrudnienia miał stosunkowo mniejszy wpływ na zwiększenie globalnego funduszu płac, a przyrost wynagrodzeń za pracę był w tych latach rezultatem wzrostu przeciętnych płac i innych wypłat. Charakterystyczne dla tego okresu było to, że wszystkie składniki wynagrodzeń za pracę wzrastały szybciej niż w poprzednim okresie. Podstawowe znaczenie miał tu wzrost osobowego funduszu płac wynikający z ogólnej regulacji płac a także wzrostu wypłat zakładowego funduszu nagród oraz innych wynagrodzeń nie objętych funduszem płac.

Na wzrost zakładowego funduszu nagród wpłynęły dobre wyniki pracy przedsiębiorstw oraz reforma tego funduszu zapoczątkowana w 1974 r. Reforma miała charakter powszechny przewidujący stopniowy wzrost wypłat do poziomu równego płacy miesięcznej.

Najwyższe tempo wzrostu wynagrodzeń i przeciętnych płac oraz bez-

względnego przyrostu nominalnych wynagrodzeń za pracę przypada na lata 1980-1983. Na wzrost wynagrodzeń tego okresu miały wpływ między innymi takie czynniki jak: generalna podwyżka przeciętnych płac wynikająca z porozumień społecznych zawartych w 1980 r., konieczność równoważenia skutków inflacji w celu uniknięcia poważnego spadku płacy realnej, wprowadzenie rekompensat z tytułu wzrostu cen podstawowych artykułów żywnościowych. Charakterystyczne dla tego okresu jest wysokie tempo wzrostu przeciętnych wynagrodzeń, przy równoczesnym spadku zatrudnienia, produkcji i wydajności pracy.

WYNAGRODZENIA^{a/} I PRZECIĘTNE PŁACE W GOSPODARCE USPOŁECZNIONEJ

WYSZCZEGÓLNIENIE a- fundusz wynagrodzeń w mln zł b- przeciętna płaca w zł	1977	1979	1983		1977-1983 w liczbach bezwzględnych
	w liczbach bezwzględnych			1977=100	
Ogółem ..... a	14961,3	16912,5	42672,8	285,2	27711,5
b	4200	4825	13233	315,1	9033
w tym:					
Przemysł. a	9332,9	10503,6	25264,5	270,7	15931,6
b	4376	4999	14107	322,4	9731
Budownictwo... a	893,0	957,7	2187,9	245,0	1294,9
b	4566	5189	14422	315,9	9856
Transport i łączność... a	659,6	793,1	1881,5	285,2	1221,9
b	3706	5219	13486	363,9	9780
Handel... a	958,7	1114,7	3609,2	376,5	2650,5
b	3586	4010	11848	330,4	8262

a/ Obejmuje wynagrodzenia osobowe łącznie z rekompensatami pracowniczymi, wynagrodzenia z zakładowego funduszu nagród, wynagrodzenia bezosobowe, agencyjno-prowizyjne, honoraria wynagrodzenia uczniów.

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Obok wynagrodzeń za pracę, ważnym źródłem dochodów osobistych ludności są świadczenia społeczne pieniężne oraz w naturze.

Każde pięćdziesięcioletnie powojenne przyniosło duży wzrost obu tych form świadczeń społecznych.

Ogólne dane o wzroście funduszu pieniężnych świadczeń społecznych według niektórych rodzajów przedstawia tabela:

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

WYSZCZEGÓLNIENIE	1975	1979	1983
Wypłaty emerytur i rent w mln zł .	936,1	3000,6	10745,2
Przeciętna emerytura i renta w zł.	1495	2392	6027
Zasiłki z tytułu ubezpieczeń społecznych w mln zł	535,4	1372,7	3375,8
1975 = 100			
Wypłaty emerytur i rent	100,0	329,5	1147,8
Przeciętna emerytura i renta	100,0	160,0	403,1
Zasiłki z tytułu ubezpieczeń społecznych	100,0	256,3	630,5

Globalne świadczenia pieniężne wypłacone ludności w latach 1975-1983 z tytułu emerytur i rent wzrosły z 936,1 mln zł w 1975 roku do 10745,2 mln zł w 1983 r. W okresie tym przeciętne emerytury i renty wzrosły z 1495 zł do 6027 zł. Wysoka dynamika wzrostu wypłat emerytur i rent była spowodowana wzrostem liczby emerytów i rencistów z 62,6 tys. w 1975 roku do 178,3 tys. w 1983 r. oraz wzrostem przeciętnej miesięcznej emerytury i renty. Doniosłe znaczenie społeczne miały tu zmiany w systemie emerytalnym, polegające na obniżeniu granicy wieku emerytalnego dla niektórych kategorii pracowników zwłaszcza kobiet, kombatantów, wprowadzenie rent i eme-

rytur dla rolników indywidualnych. Zmiany w przepisach emerytalnych umożliwiły również jednorazowe przejście na wcześniejsze emerytury znacznej liczby zatrudnionych. Na wzrost przeciętnych rent i emerytur miała również wpływ rewaloryzacja rent i emerytur starego portfela.

Lata 1975-1983 charakteryzowały się również wzrostem wszystkich rodzajów zasiłków z tytułu ubezpieczeń społecznych. Zasiłki te wzrastały z 535,4 mln w 1975 r. do 3375,8 mln w 1983 r., tj. około 5-cio krotnie.

Najwyższą dynamikę wzrostu osiągnęły wypłaty zasiłków chorobowych. Na wzrost zasiłków chorobowych wpłynęły zmiany systemu tych świadczeń oraz wzrost absencji. Od 1975 roku również szybciej niż poprzednio rosły wypłaty zasiłków rodzinnych. Na ich wzrost wpłynęło wprowadzenie reformy tych zasiłków przewidujące między innymi znaczny ich wzrost w rodzinach wielodzietnych o niższych dochodach. W grupie pozostałych zasiłków szczególnie zwiększyły się wypłaty zasiłków macierzyńskich. Wzrost ten wynikał ze zwiększenia liczby urodzeń oraz przedłużenia płatnych urlopów macierzyńskich. Zasadniczy wpływ na tak duże tempo wzrostu zasiłków z ubezpieczeń społecznych miało również wprowadzenie w 1981 r. zasiłków wychowawczych dla matek sprawujących opiekę nad małymi dziećmi, przedłużenie płatnych urlopów wychowawczych dla matek wychowujących dzieci specjalnej troski oraz matek samotnie wychowujących dzieci, a także wzrost zasiłków pielęgnacyjnych dla osób wymagających specjalnej opieki.

Podstawowe zasady polityki państwa w całym okresie 40 lecia znalazły odzwierciedlenie także w rozwoju świadczeń społecznych w naturze. Na wzrost tych świadczeń wpłynęło przede wszystkim zwiększenie wydatków Państwa na ochronę zdrowia i opiekę społeczną, na oświatę i wychowanie, na kulturę i sztukę oraz sport, turystykę i wy-

poczynek. Szczególną uwagę poświęcono rozwojowi różnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży, a także działalności socjalno-bytowej załóg pracowniczych. W grupie tych świadczeń stworzono jednolity zakładowy fundusz socjalny, z którego finansowane są m.in. własne ośrodki wczasowe, ośrodki wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego. Rozwinięto również sieć stołówek i bufetów pracowniczych oraz rozszerzono zakres ich działalności. Innym ważnym elementem polityki socjalnej było objęcie ludności rolniczej bezpłatną opieką lekarską, co spowodowało znaczny wzrost świadczeń społecznych.

BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Na terenie woj.bielskiego badania budżetów rodzinnych metodą reprezentacyjną prowadzone są od lipca 1977 r. Badaniem objęto łącznie 190 rodzin, w skład których wchodzi około 600 osób reprezentujących podstawowe społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa pracownicze, robotniczo-chłopskie, chłopskie oraz emerytów i rencistów. Najliczniejszą grupę badaną stanowią gospodarstwa pracownicze, utrzymujące się głównie z pracy w gospodarce społecznej. Dlatego prezentowane wielkości dotyczą gospodarstw pracowniczych.

Z badanych gospodarstw wynika, że przeciętne roczne przychody na 1 osobę w 1980 r. wynosiły 41,1 tys. zł i wzrosły do 88,4 tys. zł w 1982 r., uzyskując przyrost 114,9%, podczas gdy w kraju poziom dochodów był nieco niższy, gdyż przyrost wynosił 103,0%.

W ogólnych przychodach badanych rodzin, decydujący udział miały wynagrodzenia za pracę, które odpowiednio wynosiły w 1980 r. 84,4% i spadły do 76,2% w 1982 r. Dużym przyrostem dynamiki wynoszącym

w 1982 roku 286,6% w porównaniu do 1980 r. charakteryzowały się dochody ze świadczeń społecznych. Ich udział w ogólnych dochodach zwiększył się z 8,8% w 1980 roku do 15,9% w 1982 r.

Dynamika przeciętnych rocznych rozchodów na 1 osobę kształtowała się na poziomie zbliżonym do przychodów i wynosiła w 1982 roku 213,1%.

STRUKTURA WYDATKÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	1980	1982
	w odsetkach	
Ogółem	100,0	100,0
Żywność	35,3	45,9
Alkohol, tytoń	4,3	6,3
Odzież, obuwie	13,9	11,0
Mieszkanie	13,5	10,5
Opał i światło	2,8	3,4
Higiena osobista i ochrona zdrowia	3,1	2,0
Kultura, oświata, sport, turystyka	10,5	7,5
Transport i łączność	4,7	4,1
Inne rozchody	11,9	9,3

Badania budżetów rodzinnych dostarczają również informacji o stopniu wyposażenia gospodarstw domowych w niektóre przedmioty trwałego użytkowania.

WYPOSAŻENIE PRACOWNICZYCH GOSPODARSTW DOMOWYCH W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA

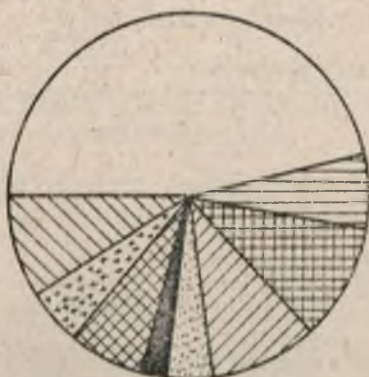
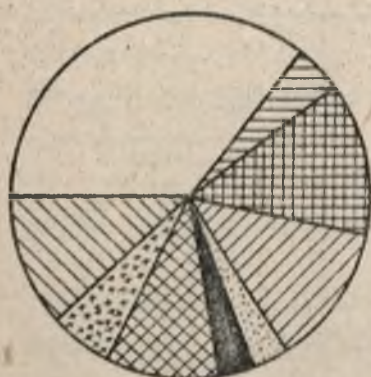
WYSZCZEGÓLNIENIE	1980	1982
		na 100 gospodarstw domowych
a- kraj		
b- województwo		
Radioodbiorniki stołowe	78,8	82,7
a	76,9	79,6
b	9,4	12,5
Telewizory kolorowe	10,8	10,7
a	96,3	99,3
b	95,4	97,6
Lodówki	18,4	24,3
a	11,5	19,0
b	20,0	24,1
Pralki automatyczne	17,7	15,3
a	53,8	55,3
b	54,7	52,3
Samochody		
a		
b		
Maszyny do szycia		
a		
b		

STRUKTURA WYDATKÓW STATYSTYCZNEGO MIESZKAŃCA WOJ. BIELSKIEGO W RODZINACH PRACOWNICZYCH /przeciętne roczne /

1980

1992

- Żywność
- Alkohol, tyton
- Odzież, obuwie
- Mieszkania
- Opał, światło
- Higiena osobista, ochrona zdrowia
- Kultura, sport, turystyka
- Transport, łączność
- Inne rozchody

WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU

Wyszczególnienie	1975	1979	1983
	Polska = 100		
POWIERZCHNIA			
Powierzchnia ogółem	1,2	1,2	1,2
LUDNOŚĆ^{a/}			
Ludność ogółem	2,3	2,3	2,3
w tym kobiety	2,3	2,3	2,3
Miasta	1,7	1,9	1,9
Wieś	2,5	2,9	3,0
ZATRUDNIENIE^{a/}			
Zatrudnienie w gospodarce uspołecznionej ^{b/}	2,5	2,4	2,2
w tym : przemysł	3,4	3,3	2,9
budownictwo	1,9	1,6	1,5
transport i łączność	2,1	1,9	2,0
handel	2,1	2,1	2,0
INWESTYCJE^{a/c/} I ŚRODKI TRWAŁE^{a/}			
Nakłady inwestycyjne w gospodarce narodowej	2,2	1,7	1,8
w tym : gospodarka uspołeczniiona	2,1	1,6	1,6
Wartość brutto środków trwałych w gospodarce narodowej /ceny bieżące/	2,2	2,2	2,2
w tym : w przedsiębiorstwach uspołecznionych	1,9	1,9	1,9

a/ Stan w dniu 31.XII. b/ Dane obejmują pracowników pełnozatrudnionych łącznie z sezonowymi i dorywczo zatrudnionymi oraz niepełnozatrudnionymi w stałym miejscu pracy. c/ Zgodnie z lokalizacją inwestycji.

Wyszczególnienie	1975	1979	1983
	Polska = 100		
PRZEMYSŁ^{a/}			
Uspołecznione zakłady przemysłowe	2,7	3,1	2,8 ^{b/}
Produkcja globalna	3,3	3,3	3,2 ^{b/}
Sprzedaż wyrobów własnej produkcji i usług /bieżące ceny zbytu/	3,8	3,7	3,0
Przeciętne zatrudnienie	3,5	3,4	3,0 ^{c/}
Przeciętne płace miesięczne	92,2	92,9	96,5 ^{c/}
Produkcja ważniejszych wyrobów :			
samochody osobowe ogólnego przeznaczenia	32,2	17,2	16,5
maszyny elektryczne wirujące	34,4	33,0	29,1 ^b
tkaniny wełniane i wełnopodobne	26,4	24,4	22,3
piwo	7,3	7,8	7,5
BUDOWNICTWO			
Produkcja podstawowa przedsiębiorstw budo- wano-montażowych /ceny bieżące/	2,2	1,9	1,1
Przeciętne zatrudnienie	1,4	1,3	1,3
Przeciętna płaca miesięczna	86,6	91,8	96,2
ROLNICTWO I LEŚNICTWO			
Użytki rolne ^{d/}	0,9	1,0	1,0
w tym grunty orne	1,0	0,9	0,9
Powierzchnia zasiewów	1,0	0,9	0,9
w tym : 4 zboża	0,9	0,8	0,8
ziemniaki	1,0	1,0	1,0
Zbiory:			
4 zbóż	0,9	1,0	1,0
ziemniaków	0,9	1,0	0,7
Zwierzęta gospodarskie ^{d/}			
bydło	1,2	1,2	1,2
w tym: krowy	1,5	1,5	1,5
trzoda ohlewna	0,8	0,8	0,8
owce	1,1	1,9	2,4

a/ Grupowanie metodą zakładową. b/ Dane za 1982 r. c/ Grupowanie metodą przedsiębiorstw. d/ Stan w czerwcu.

Województwo na tle kraju /cd./

Wyszczególnienie	1975	1979	1983
	Polska = 100		
ROLNICTWO I LEŚNICTWO/dok./			
Produkcja mięsna ^{a/} /łącznie tłuszcze i podr./	0,9	1,3	1,0
Produkcja mleka krowiego ^{b/}	1,7	1,5	1,5
Ciągniki w rolnictwie ^{c/}	1,1	1,6	1,1
Sprzedaż pasz treściwych	1,0	1,2	1,1
Skup :			
4 zbóż	0,1	0,2	0,2
ziemiaków	0,2	0,2	0,1
żywca rzeźnego w przeliczeniu na tony...	0,8	1,2	0,7
mleka	0,6	0,8	0,9
jaj	0,3	0,8	2,2
Powierzchnia leśna ^{d/}	1,6	1,6	1,6
Odnowienia i zalesienia	0,8	2,0	2,6
Pozyskanie drewna	3,6	3,5	1,9
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ			
Linie kolejowe normalnotorowe eksploatowane ^{a/}	1,8	1,7	1,7
Drogi publiczne o twardej nawierzchni ^{c/}	1,7	1,6	1,6
Samochody zarejestrowane ^{c/}	1,8	1,7	1,9
w tym : osobowe	1,9	1,9	2,3
Abonenci telefoniczni	1,7	1,8	1,9
Placówki pocztowo-telekomunikacyjne			
HANDEL WEWNĘTRZNY			
Sprzedaż detaliczna towarów przez jednostki gospodarki społecznej /ceny bieżące/	2,3	2,3	2,4
Sprzedaż w uspołecznionym handlu detalicznym	2,2	2,3	2,3
Sprzedaż w uspołecznionych placówkach gastronomicznych i bufetach pracowniczych /ceny bieżące/	3,0	3,2	2,9
Punkty sprzedaży detalicznej	2,3	2,3	1,9
w tym :			
uspołecznione	2,2	2,3	2,3

a/ Wołowy, cielęcy, wieprzowy, barani, koniski, drobiowy, króliczy, kozi i dziczyzna. b/Dane szacunkowe. c/ Stan w dniu 31 XII. d/ Stan w czerwcu.

Wyszczególnienie	1975	1979	1983
	Polska = 100		
HANDEL WEWNĘTRZNY			
sklepy	2,2	2,2	2,2
w tym : uspołecznione	2,2	2,2	2,2
Powierzchnia sklepów uspołecznionych	2,1	2,1	2,1
Placówki gastronomiczne	4,0	3,9	3,7
w tym : uspołecznione	3,9	3,9	3,7
Miejsca konsumenckie w uspołecznionych placówkach gastronomicznych	4,3	4,0	3,8
USŁUGI			
Sprzedaż usług bytowych dla ludności /ce- ny bieżące/	2,2	2,5	2,5
Zakłady usługowe	2,6	2,7	2,7
w tym : uspołecznione	2,3	2,3	2,3
GOSPODARKA KOMUNALNA			
Długość sieci :			
wodociągowej	2,4	2,3	2,4
kanalizacyjnej	2,1	2,2	2,4
gazowej	2,7	3,9	4,9
Zużycie w gospodarstwach domowych :			
wody z wodociągów	1,6	1,6	1,7
energii elektrycznej	2,7	3,4	2,6
gazu sieciowego	4,0	4,8	4,4
GOSPODARKA MIESZKANIOWA			
Mieszkania zamieszkałe	2,2	2,2	2,2
Izby mieszkalne	2,2	2,3	2,3
Powierzchnia mieszkań , ...	2,2	2,3	2,4
Oddane do użytku :			
mieszkania	2,4	2,3	2,0
izby	2,6	2,4	2,2
powierzchnia użytkowa mieszkań	2,7	2,6	2,4
SZKOLNICTWO I WYCHOWANIE			
Szkoły :			
podstawowe	2,2	2,5	2,2
licea ogólnokształcące	1,9	1,9	2,1

Województwo na tle kraju /cd./

Wyszczególnienie	1975	1979	1983
	Polska = 100		
SZKOLNICTWO I WYCHOWANIE/dok./			
zawodowe	2,3	2,3	2,2
Uczniowie :			
szkół podstawowych	2,3	2,4	2,4
liceów ogólnokształcących	1,7	1,7	2,0
szkół zawodowych	2,3	2,6	2,5
Absolwenci :			
szkół podstawowych	2,4	2,5	x
liceów ogólnokształcących	1,7	1,7	x
szkół zawodowych	2,4	2,4	x
Miejsca w przedszkolach	2,7	2,7	2,5
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	3,5	3,3	2,3
KULTURA I SZTUKA			
Biblioteki publiczne łącznie z filiami .	2,1 ~~0,6~~	2,6 ~~0,7~~	2,6 ~~0,8~~
Księgozbiór bibliotek publicznych /w wolnych minach/	2,3	2,3	2,3
Czytelnicy bibliotek	2,2	2,3	2,5
Kina stałe	1,7	2,0	2,3
Miejsca na widowni w kinach stałych	1,9	2,1	1,9
Widzowie w kinach stałych	2,4	2,6	2,1
Audencje :			
radiowi	2,3	2,2	2,2
telewizyjni	2,1	2,2	2,2
OCHRONA ZDROWIA			
Lekarze	1,7	1,7	2,0
Lekarze dentyści	1,9	2,0	2,2
Pielęgniarki	2,1	2,1	2,3
Szpitala ogólne	0,9	0,9	1,0
Łóżka w szpitalach ogólnych	1,8	1,8	1,8
Przychodnie lekarskie	2,0	2,1	2,1
Ośrodki zdrowia	2,6	2,7	2,6
Apteki	2,1	2,1	2,1
Łóżka: stałe	2,0	2,0	1,9
Miejsca w łóżkach stałych	1,8	1,8	1,8

Województwo na tle kraju /dok./

Wyszczególnienie	1975	1979	1983
	Polska = 100		
OCHRONA ZDROWIA /dok./			
Dzieci przebywające w żłobkach stałych ...	1,5	1,5	1,5
TURYSTYKA I WYPOCZYNEK			
Miejsca noclegowe	4,4	2,6	2,3
Korzystający z noclegów	4,0	3,8	3,7
Udzielone noclegi	3,8	2,8	2,4
Obiekty czasowo-wypoczynkowe :			
miejsca noclegowe		5,7	5,6
korzystający z noclegów		10,1	10,0
udzielone noclegi		8,8	8,7
FINANSE			
Wkłady oszczędnościowe	1,7	1,5	1,4
w PKO	1,8	1,6	1,5
w Bankach spółdzielczych	1,2	1,1	1,1

